

MKR-SAK 11/00

ORIENTERINGSSAKER

- a) Besøk til Norge av erkebiskop Tutu
- b) Dialoger
 - 1) Dialog om tro og livssyn i Norge
 - 2) Kontaktgruppa Islamsk Råd/Mellomkirkelig råd
- c) Besøk til Norge fra ELCA
- d) Samisk kirkeråd
- e) Program for Geneveturen 12.-15. februar

MKR – SAK 11/00

ORIENTERINGSSAKER
a , Besøk til Norge av erkebiskop Tutu

Saksbehandler

Generalsekretæren

Mellomkirkelig råds sekretariat har i store deler av 1999 arbeidet for å få erkebiskop Desmond Tutu til å besøke Norge. Vi har nå lyktes med dette og hans kontor i Atlanta hvor han nå bor har bekreftet at Tutu gjerne vil besøke Norge i tidsrommet 2-4 april.

Dette er en svært gledelig melding . Planleggingen av besøket har startet og skjer innenfor den rammen som erkebiskopen selv har satt for sitt besøk. Hans helsetilstand er nå slik at den legger klare begrensinger på antall arrangementer det er mulig å legge inn i programmet.

Tidspunktet for besøket er planlagt slik at Tutu kan delta i Kirkens Nødhjelps store fasteaksjonsgudstjeneste i Oslo samt i et fagseminar som arrangeres i forbindelse med fasteaksjonen. Det er Mellomkirkelig råd som er vertskap for besøket i samarbeid med Kirkens Nødhjelp.

MKR/AU har vedtatt at arbeidsutvalget representerer rådet under besøket. Alle rådets medlemmer vil bli invitert til søndagsarrangementene, men det forutsettes at eventuelle utgifter til reise og opphold i Oslo ikke belastes MKR.

I konsultasjon med erkebiskopens sekretær er følgende programelementer klarert .

Lørdag 1 april

Ankomst fra USA.Hvile

Uformell sammenkomst med mindre krets "friends" om kvelden. Arr: MKR

Søndag 2 april

Kl. 11 Gudstjeneste i Oslo Domkirke Arr: Oslo Domkirke og KN

Kl. 13 Kirkekaffe/mottakelse i Oslo Rådhus. Arr: MKR –i samarbeid med Oslos ordfører

Mandag 3 april

Kl.10 Seminar om Næringslivets ansvar for å bekjempe fattigdom Arr: KN

Audiens på Slottet

Tirsdag 4 april

Avreise Stockholm om morgenen

Tutu er innstilt på at det lages et portrett-intervju av f.eks NKR TV,på forhånd eller mens han er her.

Det vil bli framlagt et budsjett for besøket på møtet.

b) Orientering om to av Den norske kirkes aktuelle dialoger om tro og livssyn

Saksbehandler: Ørnulf Steen

Både til møtet i februar og juni vil det bli lagt frem rapporter fra ulike av de dialogprosjektene som Dnk er involvert i. Til et senere møte tar NØM sikte på å fremme en sak som berører hele dialogengasjementet i Norge. Dette inkluderer dialogen med jøder, muslimer, medlemskapet i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Dialog om tro og livssyn i Norge

1) Dialog om tro og livssyn i Norge

Sakspapirer:

Dialog om tro og livssyn i Norge – vår tids utfordringer og religionenes/livssynenes svar.

Dialog om tro og livssyn i Norge – fordeling av representasjon

Liste over representanter for Dnk

Invitasjon til seminar for Dnks deltakere i dialogen

Bakgrunn:

Verdikommisjonen (VK) tok i forbindelse med sitt møte i Trondheim, nov.1998 initiativ til en nasjonal dialog om tro og livssyn. Det ble sendt en henvendelse til "Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn" (STL) med invitasjon til å være med å ta ansvar for dette. STL svarte positivt på henvendelsen og gikk inn i forberedelsesarbeidet bl.a. med sikte på å bidra til å sikre lokal deltakelse og mulighet til oppfølging også etter at VK legger ned sitt arbeid.

Forberedelse

Dialogprosessen ble forberedt og ledes av et arbeidsutvalg som består av tre medlemmer fra VK og tre fra STL/AU, inkludert representanter for de to sekretariater. Medlemmene er Dag Hareide, Inge Eidsvaag og Nazim Rias fra VK og Egil Lothe (Buddhistforbundet), Brit Strandlie Thoresen (Baha'i samfunnet) og Ørnulf Steen fra STL/AU. AU utarbeidet i fellesskap dokumentet som presenterer dialogen for medlemmene (vedlagt: Dialog om tro og livssyn i Norge – vår tids utfordringer og religionenes/livssynenes svar). Dokumentet presenterer målsettingen for prosessen sammen med en kort beskrivelse av temaområdene og de ulike faser i prosjektet. AU forberedte også møtet i Universitetets aula 11.nov. der Kongen var til stede og dialogen ble startet.

Gjennomføring

VK og STL sendte invitasjon til 16 ulike tros- og livssynsorganisasjoner (se vedlegg) som ble anmodet om å oppnevne representanter til dialogen. Hver av deltakerne har sin personlige vararepresentant. Antallet deltakere fremgår av vedlegget.

Dialogprosjektet startet med det offentlige møte i Universitetets aula 11. November der Kongen var til stede. Dette arrangementet var del av VKs møteuke i Oslo sentrum. Det er verdt å legge merke til at av alle de ulike typer arrangementer var det nettopp det som tok for seg tro og livssyn og spørsmålet om felles verdier i vårt samfunn som fikk kongelig deltakelse. Arrangementet fikk god dekning i media. Her skal kun refereres til at Biskop Stålsetts innlegg i denne sammenheng var med på å sette fart i den pågående debatt om skolens formålsparagraf. Etter lunsj samme dag var dialogdeltakerne samlet til et første møte i Universitetets Gamle festsal.

I det videre arbeid følger prosjektet det opplegg som er skissert i vedlagte grunnlagsdokument.

Forberedelser og gjennomføring i Dnk.

Den offisielle henvendelsen om å delta i dialogen ble oversendt Dnk v/Mkr i slutten av september. Det ble sendt henvendelse til alle bispedømmer med anmodning om (på kort frist) å melde inn forslag på kandidater. Vi mottok forslag fra fem bispedømmer. Sekretariatet utarbeidet på grunnlag av disse forslag og egne forslag på personer som kunne representere hele bredden i Dnk, inkludert de ulike organisasjonene, en liste over mulige kandidater.

Denne ble forelagt lederforum (De tre valgte rådsledere, direktør, underdirektør, generalsekretærene) til uttalelse. På grunnlag av behandlingen i lederforum fikk sekretariatet fullmakt til å oppnevne representanter for Dnk (Se vedlagte liste over deltakere fra Dnk).

Utnevningen ble gjort på denne måten ettersom MKR eller MKR/AU ikke skulle ha møte før oppnevningen måtte skje. I invitasjonen til å delta ble det gjort oppmerksom på at "de som deltar ikke taler på vegne av kirken, men som enkeltpersoner med ståsted i og tilhørighet til kirken" (Brev med invitasjon til representanter for Dnk av 13.10.99)

1. februar arrangeres et seminar for Dnks representanter i dialogen (se vedlagte invitasjon).

DIALOG OM TRO OG LIVSSYN I NORGE - VÅR TIDS UTFORDRINGER OG RELIGIONENES/LIVSSYNEENES SVAR

Innledning

Kommunikasjonsrevolusjonen har gjort verden mindre. Religioner eksporteres, importeres, og omformes. Sekulære livssyn har vokst fram ved siden av de religiøse. Det flerreligiøse samfunn er en realitet over hele kloden. Også i Norge.

Er vi forberedt på å leve tett sammen med mennesker med andre religioner og livssyn? Blir forskjellene kilder til konflikt - eller impulser til nytenkning og samarbeid? Kan mennesker med ulik religion og livssyn gå sammen om å møte de utfordringer vi står overfor ved inngangen til et nytt årtusen?

Verdikommisjonen og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn ønsker å prøve dialogens vei for å få svar på noen av disse spørsmålene. I *Verdikommisjonens* mandat står det at den skal "bidra til en bred verdimeisig og samfunnsetisk mobilisering for å styrke positive fellesskapsverdier og ansvar for miljøet og fellesskapet." *Samarbeidsrådets* formålsparagraf slår fast at man ønsker "gjennom dialog å fremme gjensidig forståelse og respekt mellom tros- og livssynssamfunn", samt "å arbeide internt og eksternt med sosial-etiske spørsmål i tros- og livssynsperspektiv."

Disse målsettingene forenes i ett brennpunkt: ønsket om at forskjellighet skal være en kilde til gjensidig berikelse, ikke en rustning for uforsonlighet og vold. Dessuten - overbevisningen om at mennesker med forskjellig tro og livssyn kan gi viktige bidrag til løsningen av de store fellesmenneskelige oppgavene vi står overfor.

Målsetting for prosjektet

Dialogprosjektets hovedmålsetting er å engasjere mennesker med ulik religion og livssyn i en gjennomtenkning av noen av våre viktigste fellesmenneskelige utfordringer.

Dessuten ønsker vi:

- At mennesker fra ulike religiøse og livssynsmessige miljøer skal lære hverandre å kjenne.
- At vi skal få kunnskap om hverandres religion og livssyn.
- At vi skal øve oss i å lytte til og snakke åpent med mennesker med en annen tros- og livssynsbakgrunn, også om de vanskelige spørsmålene.
- At vi skal bli mer bevisste våre egne holdninger overfor mennesker som tror og tenker annerledes.
- At vi skal bringe våre erfaringer tilbake til egne tros- og livssynssamfunn, slik at ringvirkningene av dette prosjektet kan bli størst mulig.

Grunntema: Felles verdier?

Utgangspunktet for dialogen blir spørsmålet om hvilke moralske grunnverdier det må være allmen oppslutning om for at vi skal ha et godt samfunn. Dette spørsmålet kan føre til nye spørsmål: Er det enighet eller motsetninger mellom de enkelte religioner og livssyn? Kan tros-

og livssynssamfunn stå sammen om formidlingen av moralske verdier? Er det mulig å formidle moralske verdier uten samtidig å formidle et bestemt livssyn?

Vi ønsker en drøfting av konkrete livsområder der vi har satt opp følgende temaer:

1. Skolen

Har vi en offentlig grunnskole som er tilpasset *alle* barn i Norge - uavhengig av evner, kjønn, bosted og religiøs/livssynsmessig bakgrunn? Hva er eventuelt de største mangler ved dagens skole - og hva bør gjøres? Hvordan skal tro, livssyn og moral formidles i skolen?

2. Samliv, seksualitet og likestilling

Kvinner og menns likestilling/likeverd gis stor betydning i dag, både innen ekteskap og seksualliv. Hva betyr dette for deg ut fra din tro / ditt livssyn? Er likestilling og likeverd det samme? Hvor går balansen mellom rettigheter og ansvar når det gjelder likestilling. Hva med ekteskapet i dagens Norge?

3. Familien, forhold mellom generasjoner.

Familien er samfunnets viktigste verdiformidler. Går dagens familier mot oppløsning? Øker volden og ensomheten? Hva skjer med forholdet mellom generasjonene? Har tros og livssynssamfunn noe å bidra med?

4. Forbruk og rettferdighet

Hvordan påvirker forbrukersamfunnet forståelsen av hva som er menneskets verdi? Forbrukersamfunnet utfordrer oss i spørsmålet om fordeling av godene, både i vårt samfunn og i global sammenheng. Og hva med forholdet mellom forbruk og miljø? Hva har religionene og livssynene å si om forbruk, rettferdighet og hensyn til naturen?

5. Vold og krig

Volden finnes i hjemmet, på arbeidsplassen og i gatene i norske lokalsamfunn. Kan det tenkes at tros- og livssynssamfunnene kan gjøre noe felles mot den? Volden utøves også av stater og andre i krig. Ofte er kriger begrunnet i religiøse og etniske motsetninger. Er det noe i våre religioner og livssyn som fører til fanatisme og vold? Hva gjør norske tros- og livssynssamfunn når for eksempel ortodokse kristne, muslimer og katolske kristne er i konflikt på Balkan?

6. Religion- og livssynsfrihet

Norge er et land med en statsreligion. Kan dette forenes med prinsippet om likeverdig behandling av alle innbyggerne? Er det særlige områder som peker seg ut som problematiske når det gjelder religionsfriheten i det norske samfunnet? Er det motsetninger mellom religionsfrihet og andre friheter/rettigheter slik som ytringsfrihet og barns rettigheter? Hva skjer med mennesker som vil skifte tro/livssyn?

Faser i prosjektet

Arbeidet vil utvikle seg i forskjellige faser:

I begynnelsen vil vi bruke tid på å lære hverandre bedre å kjenne. Det kan blant annet skje ved at man besøker hverandre og får innføring i hvordan tro og livssyn utøves. Vi må lære noe om de kilder som finnes bl.a. i klassiske tekster og i fellesskapenes liv. Det kan si noe om begrunnelsen og inspirasjonen for våre etiske handlinger.

Så vil vi samtale og arbeide ut fra konkrete problemer og utfordringer. Vi ønsker ikke å starte i en altfor teoretisk diskusjon, men heller å ta utgangspunkt i hverdags situasjoner som vi kjenner oss igjen i. Disse hverdagsutfordringene vil gruppene selv formulere ut fra temaet som de skal arbeide med. Samtalen vil antakelig vise noe om hvor vi er enige og uenige.

Etter hvert vil vi undersøke og sammenligne hvordan våre tros- og livssynstradisjoner behandler dette temaet. Hvor er enigheten og hvor er uenigheten? Har de en dypere årsak? Er det like store forskjeller innenfor de enkelte religioner og livssyn som det er mellom dem? Hvordan har oppfatningene endret seg over tid?

Til slutt ber vi om at representantene peker på konkrete livsområder / samfunnsområder, der det er særlig behov for bidrag fra tros- og livssynssamfunn. Hvordan de kan samarbeide på slike områder?

Organisering av prosjektet

To organer er opprettet for å gjennomføre prosjektet:

Et nasjonalt forum av representanter fra tros- og livssynssamfunn.

Et arbeidsutvalg på 8 personer fra Verdikommisjonen og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Det nasjonale forum møtes i plenum og i 6 permanente arbeidsgrupper. (Arbeidsgruppene velger selv leder og sekretær.) Alle deltakerne har ansvar for å bidra aktivt, både muntlig og skriftlig. Arbeidet fra det nasjonale forum skal munne ut i en felles rapport.

Arbeidsutvalget har det faglige og organisatoriske ansvaret for framdriften av prosjektet. Prosjektets sekretariat ligger i Verdikommisjonen.

Framdriftsplan

Første møte finner sted torsdag 11.11.99. Hans Majestet Kong Harald vil være til stede. På dette møtet bes også personlige vararepresentanter møte.

Møtet starter i Aulaen senest kl. 10.00. Møt opp tidlig og vær på plass når Kongen kommer. Det blir en felles lunsj kl. 12.00 – 13.00. Kl. 13.00 – 16.00 møtes vi i Gamle Festsal. Her vil vi også ta tid til å møte arbeidsgruppene.

Andre møte finner sted 18 - 19 mars 2000. Det vil vare i to dager med overnatting (sted er ikke bestemt). Her møter kun de faste representantene (45 personer). Tredje møte finner sted 1-2 september 2000 og skal vare i to dager med overnatting (sted er ikke bestemt). Her møter kun de faste representantene. Sluttrapporten fremlegges i november 2000.

Før hver av disse to fellesmøtene regner vi med at arbeidsgruppene skal ha ett dagsmøte for å forberede sine innspill.

Oslo 1.11.1999 Arbeidsutvalget

DIALOG OM TRO OG LIVSSYN I NORGE

Fordeling av representasjon

- **Tolv fra Den norske Kirke**
v/ Mellomkirkelig råd
Pb. 5816 Majorstua, 0308 Oslo
Tlf. 22 93 27 50
- **Sju fra Norges Frikirkeråd**
Christian Krohgsgt. 34, 0186 Oslo
Tlf. 22 36 13 17
- **Fem fra Human-Etisk Forbund**
Pb. 6744 – St. Olavsplass, 0130 Oslo
Tlf. 22 11 10 10
- **Fire fra Islamsk Råd Norge**
Trondheimsvn. 24, 0560 Oslo
Tlf. 22 35 76 13
- **Tre fra Den katolske Kirke**
Norsk Katolsk Bispedømme
Oslo Katolske Bispedømme
Akersv. 5, 0177 Oslo
Tlf. 22 20 72 26
- **To fra Buddhist Forbundet**
Christian Krohgsgt. 32 b, 0186 Oslo
Tlf. 22 11 32 96
- **En fra Hinduisme**
Sanatan Mandir Sabha
Nyv. 6, 3470 Slemmestad
- **En fra Sikhene**
Sikh Center & Gurudwara
Organization
Alnabrv. 3, 0668 Oslo
Tlf. 22 64 52 72
- **En fra det Mosaiske Trossamfund**
Bergstien 13, 0172 Oslo
Tlf. 22 69 65 70
- **En fra Baha'i**
Nasjonalt åndelig råd for Bahá'ier i
Norge
Drammensvn. 110 A, 0273 Oslo
Tlf. 22 55 95 85
- **En fra Alternativt Nettverk**
Normannsgt. 47 D, 0655 Oslo
Tlf. 22 67 62 01
- **En fra Jehovas Vitner**
Gaupevn. 24, 1914 Ytre Enebakk
Tlf. 64 92 68 00
- **En fra Jesu Kristi Kirke av Siste
Dagers Hellige**
V/ Stavspreident
Hekkv. 9, 0571 Oslo
Tlf. 22 38 34 37
- **En fra Den ortodokse Kirke/
Hellig Nikolais Kirke**
Pb. 9162 – Grønland, 0134 Oslo
Tlf. 61 19 55 98
- **En fra Kristensamfunnet**
Inkognitoterr. 9, 0256 Oslo
Tlf. 22 55 37 20
- **En fra Oslo Kristne Senter**
Fetv. 1, 2007 Kjeller
Tlf. 63 80 20 80
- **En fra Institutt for
Menneskerettigheter**
Universitetsgt. 22 – 24, 0162 Oslo
Tlf. 22 84 20 01
- **En fra Filosofisk Institutt v/
Universitetet i Oslo**
Pb. 1020 – Blindern, 0315 Oslo
Tlf. 22 85 69 11
- **En fra FNs kulturkommissjon**
Ole Henrik Magga
Beazedivvå, 9520 Kautokeino

OVERSIKT OVER REPRESENTANTER OG VARAREPRESENTANTER TIL "DIALOG OM TRO OG LIVSSYN I NORGE" MED TILHØRIGHET TIL DEN NORSKE KIRKE

Representant	Vararepresentant
Gunvor Kongsvik Prost Schieldrups gt. 18 9012 TROMSØ	Direktør Erling Pettersen Kirkerådet Postboks 5913 Majorstua 0308 OSLO
Tormod Engelsen Menighetsfakultetet Postboks 5144 Majorstua 0302 OSLO	Gen.sekr. Stig Utnem Mellomkirkelig råd Postboks 5913 Majorstua 0308 OSLO
Ole Mattis Hetta Godalsv. 4 4015 STAVANGER	Gen.sekr. Synnøve Brevik Samisk Kirkeråd Postboks 5913 Majorstua 0308 OSLO
Biskop Ole D. Hagesæther Bjørgvin bispedømmekontor Kalvedalsvn. 45 A 5018 BERGEN	Kapellan Laila Riksaasen Dahl Rådhuset 1482 NITTEDAL
Forsker Oddbjørn Leirvik Det teologiske fakultet Universitetet i Oslo Boks 1023 Blindern 0315 OSLO	Jan Opsal Donevikstraen 6 4048 HAFRSFJORD
Jon Østby Kristent Innvandrerearbeid Dronningensgt. 34 A 4610 KRISTIANSAND	Mildrid Vik Kristent Innvandrerearbeid Kongensgt. 89 7012 TRONDHEIM
Gunnar Holth Levrebakken 27 1346 GJETTUM	Kapellan Gry Friis Eriksen Harald Hårfagres gt. 12 0363 OSLO
Anne Hege Grung Emmaus Olaf Ryes pl. 7 0552 OSLO	Øystein Braaten Helleskjerva 6222 IKORNES
Karl Johan Hallaråker Søre Bildøy 5353 STRAUME	Bjørn Wegge Bjerkelia 2 A 1170 OSLO
Elisabeth Kvalsheim Haanes Flåtestadvn. 70 1415 OPPEGÅRD	Sokneprest Yngve Sagedal Hol prestegjeld Nerolsgutu 2 3576 HOL
Marianne Weider Aasen Universitetsgt. 20 0162 OSLO	Innvandrerkonsulent Inger Nesvåg Oslo bispedømmekontor Postboks 9307 Grønland 0135 OSLO
Forsker Marianne Skjortnes Brislingvn. 9 4084 HUNDVÅG	Oddvar Hatlehol Tangerudvn. 53 C 0982 OSLO

DEN NORSKE KIRKE

Mellomkirkelig råd

Den norske kirkes representanter og vararepresentanter i
Dialog om tro og livssyn i Norge

Dato
21.12.99

Vår ref.
98/278-17 OST

Deres ref.

Deres dato

INVITASJON TIL SEMINAR FOR DEN NORSKE KIRKES DELTAKERE I DIALOG OM TRO OG LIVSSYN I NORGE

Takk for at du var villig til å være med i dialogen som representant for Den norske kirke!

Vi har med dette gleden av å innby Den norske kirkes representanter og vararepresentanter i "Dialog om tro og livssyn i Norge" til et seminar tirsdag 1.februar kl.10-15 i Uranienborg menighetshus, Daaes gt. 19, Oslo.

PROGRAM:

KL.10 – 12

Prof.dr.theol Lars Østnor:

En felles, global etikk? Muligheter og problemer

Foredraget etterfølges av samtale

Kl.12 – 13

Lunsj

KL.13-15

Førsteamanuensis dr.theol Peder Gravem og forsker Oddbjørn Leirvik:

"Hva betyr det å være i dialog?"

De to innledningene etterfølges av samtale.

Fra møtet i Universitetets Gamle festsal 11. nov. husker du kanskje at det ble snakket om muligheten av at også vararepresentantene skulle kunne delta i dialogen. Styringsgruppa for dialogen har bestemt at det kun er representantene som deltar videre, og at vararepresentantene innkalles ved eventuelt forfall. Vi har imidlertid besluttet at både representanter og vararepresentanter inviteres til seminaret 1. februar, og håper at flest mulig har anledning til å delta. Vi ber om at du melder fra til undertegnede så snart som mulig dersom du vet at du ikke kan komme.

Vi vedlegger adresseliste for Dnk's representanter i dialogen

Dersom du må reise med fly eller tog anmodes du om å oppgi kundenummeret vårt (14791) ved bestilling til NSB Reisebyrå, tlf. 22 40 29 69. Faktura kan da sendes direkte til vårt sekretariat.

2) Kontaktgruppa Islamsk råd/Mellomkirkelig råd

Sakspapirer:

Rapport til NØM frå Kontaktgruppa med Islamsk råd
Muslimer, kristne og storsamfunnet – noen begivenheter 1999
Referat fra møte i Kontaktgruppa 7.desember 1999

Kommentarer

Rapporten til NØM fra kontaktgruppa er foreløpig kun mottatt av NØM/AU, men vi finner det allikevel riktig å la MKR få tilgang til disse informasjonene umiddelbart. Rapporten fra kontaktgruppa fremhever viktige saker som det har vært arbeidet med samt en del generelle vurderinger av arbeidet. Rapporten viser til det forhold at Islamsk råd ikke omfatter de større pakistanske muslimske sammenslutninger. Dette er verdt å merke seg, samtidig som det ikke er godt å vite hvordan man skal kunne utvide kontaktflaten. Utfra de ulike sakene som har vært til behandling synes det klart at det hersker en tillit mellom partene som gjør det mulig også å samtale om de saker som kan være vanskelige, både nasjonalt og internasjonalt i forholdet mellom muslimer og kristne.

J-
OST

bjørn EJP
SB

Rapport til NØM fra Kontaktgruppa med Islamsk Råd for perioden april 1998-desember 1999

(Ved Oddbjørn Leirvik, jan. 2000. Siste rapport før denne: frå november 1996

KIRKERÅDET 1 MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
JAN 2000	
Til	OST
J.nr.	97/661-16
År	mars 1998) 01376

t.e. 18.01.00
[Signature]

MEDLEMMER

Frå Den norske kyrkja har desse vore medlemmer både i den førre og i denne rapporteringsperioden: Inger Nesvåg, Anne Hege Grung, Oddbjørn Leirvik (leiar), Jan Opsal og Peder Grævem. Som representant for sekretariatet har Ørnulf Steen tatt over for Cecilie J. Strømmen. Oslo domprost Ole Christian Kvarme rakk å vere med på eitt møte før han vart biskop i Borg og gjekk ut av gruppa. NØM bør no ta kontakt med den sittande Oslo domprost, for å få han med i Kontaktgruppa slik vedtektene tilseier. Representantar for Norges Kristne Råd har vore Kari Vogt (katolikk), og Lars Erik Nordby (metodist) som tok over for baptisten Tor Olberg i 1998.

På muslimsk side tok Kebba Secka over som leiar etter Mohammed Bouras i 1999.

MØTER

I perioden har det vore halde *tre møter* i den samla Kontaktgruppa: i april 1998 i Kirkens Hus, i november 1998 i Islamic Cultural Centre og i desember 1999 i Grønland menighetshus. I tillegg slutta Kontaktgruppa opp om det store møtet mellom kristne og muslimske leiarar som Norsk Økumenisk Innvandrerforum og Norges Kristne Råd arrangerte i mai 1999 i Sentralkirken. Med dette har vi halde eit snitt på to møter i året. I tillegg har det vore halde to arbeidsutvalsmøter.

Ørnulf og Oddbjørn hadde elles eit møte med statssekretær Marit Totland m.fl. KUF i september 1999, i samband med Kontaktgruppas arbeid med KRL-relaterte saker, delvis som oppfølging av eit tilsvarande møte med Totland m.fl. i KUF i mars 1998 der Oddbjørn og Peder deltok frå kyrkjeleg side, og Mohammed Bouras og Lena Larsen frå Islamsk Råd.

VIKTIGE SAKER

- På møtet i november 1998 la Anne Hege Grung og Lena Larsen fram rapporten frå samtaleprosjektet *Kvinner i dialog – med og uten slør*, som Kontaktgruppa initierte og finansierte. Rapporten vekte stor interesse og fagnad i gruppa, som brukte heile novembermøtet i 1998 på denne saka. Rapporten i bearbeidd form kjem som bok på Pax forlag i 2000, som ei blanding av fortelling, refleksjon og bilete.
- Vi har også i denne perioden brukt mykje tid på *KRL-relaterte saker*. Her har Kontaktgruppa fungert som eit forum for open og relativt avslappa samtale om ei vanskeleg sak, sjølv om vi har merka spenninga som Islamsk Råds rettssak mot staten har ført med seg. Samtalen har m.a. handla om korleis KRL-faget skal tolkast, kva som krevst for å få til eit reelt fellesfag, og korleis fritaksspørsmålet bør vurderast. Samtalane har gjort det klart at Islamsk Råd er vel så interessert i ein forhandlingsprega samtale med styresmaktene (sentralt og lokalt) som ei konfronterande rettssak, som dei likevel har funne å måtte føre for å få prøvd bortfallet av fritaksrett mot norsk og internasjonal lov.
- På møte med KUF i mars 1998 og september 1999 har Kontaktgruppa tatt opp spørsmålet om *økonomisk stønad til trusbasert undervisning i kyrkje og moské* (dåpsopplæring og koranskule). Det har ikkje kome noko konkret ut av samtalane så langt. Vår rolle i samtalane med KUF har elles vore å halde fram kor viktig *den direkte samtalen* og

rådslagninga med minoritetane er, når det gjeld spørsmål om religion i skulen og minoritetsrettar meir allment.

- Vi har i to omgangar orientert om *norske kyrkjers internasjonale engasjement*, med fokus på kyrkjekontakter og freds- og forsoningsarbeid i Midt-Austen og Sudan. I juni 1999 vart det sendt eit *felles brev* frå MKR, NKR og Islamsk Råd til religiøse leiarar i Etiopia og Eritrea, i høve den pågåande krigen. Det er stemning for å kunne gjere noko saman også når det gjeld Sudan.
- På møtet i desember 1999 tok vi opp spørsmålet om inter-religiøse ekteskap til førebels drøfting, i tilknytning til Norges Kristne Råds arbeid med denne saka. Det vart gjort klart at dersom vi skal gjere noko saman som kristne og muslimar med dette spørsmålet, må Islamsk Råd få vere med å legge premissane heilt frå starten.
- Spørsmålet om korleis Islamsk Råd kan få tilført fleire *ressursar* til sitt arbeid, som framleis skjer heilt og fullt på frivillig basis, har vore tatt opp fleire gongar, også i møte med KUF.
- Elles har vi på dei fleste møta brukt ein del tid på open samtale om *aktuelle hendingar i forholdet mellom kristne og muslimar*. Det er fleire døme på at kristne og muslimske medlemmer i Kontaktgruppa har gjort ting saman også i andre fora, noko som vel må vere litt av poenget med den nettverksbygginga som Kontaktgruppa er ein del av.

GENERELLE VURDERINGAR

Det ser ut til å vere vanskeleg å ha meir enn maks. to møter i året i den samla Kontaktgruppa. Sidan Kontaktgruppa vart etablert i 1992-93, har det vore ein veldig vekst i ulike former for dialogfora, som Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn der begge partar er involvert. Det er også meir direkte kommunikasjon mellom styresmaktene og dei muslimske organisasjonane enn før (jf. møta mellom statsminister/utdanningsminister og Islamsk Råd i 1999), og to sentrale medlemmer i gruppa (Kebba Secka og Nasim Riaz) er også med i Verdikommisjonens arbeid.

Når det gjeld prioriteringar i Kontaktgruppas arbeid, er vi samde om å satse meir på langsiktig arbeid med etiske og haldningsmessige spørsmål (t.d. fiendebilete og dialog), sidan det etter kvart har blitt såpass mange andre fora for den reint religionspolitiske samtalen. Med den personlege tilliten vi har bygd opp i gruppa, meiner eg at vi har lagt eit godt grunnlag for dette.

Det er eit problem at vi gjennom Islamsk Råd berre har kontakt med ein del av dei muslimske organisasjonane. Særleg hadde det vore ønskjeleg å ha meir direkte kontakt med dei pakistanske organisasjonane. To av dei største pakistanske er ikkje med i Rådet. I Kontaktgruppa er det for det meste norsk-tyrkarar frå Islamske Kultur Senter, norsk-arabarar samt Lena Larsen frå Det islamske Forbundet samt frå ein marokkansk moské, norsk-afrikanarar frå dei gambiske og somaliske moskeane, og norsk-pakistanarar frå Islamic Cultural Centre vi har kontakt med. Vi saknar særleg kontakt med dei breie, nasjonalreligiøse/folkereligiøse miljøa mellom pakistanarane og tyrkarane. Dei vi har kontakt med, er for det meste "islamistar" av moderat eller *relativt* liberalt merke, som profilerer islamske meir enn nasjonalreligiøse interesser. Dette er elles eit typisk trekk ved all organisert kristen-muslimsk dialog, også internasjonalt.

Elles er det verd å merke seg at det skjer mykje med positivt forteikn i andre sin regi enn Kontaktgruppa, sjølv om Kontaktgruppe-medlemmer ofte er engasjert også i desse samanhengane. Eg legg ved ei oversikt over *viktige hendingar mellom kristne og muslimar i 1999*, som gir eit inntrykk av omfanget og breidden i den kristen-muslimske kontakten slik den utfaldar seg i dag. Det er også mykje positivt å melde frå media-fronten i 1999 (jf. vedlegget). Av dei nyhenda eg nemner frå 1999 vil eg elles særleg peike på dei initiativa Aril Edvardsen har tatt og dei prosessane dette har sett i gong i retning av meir opne haldningar til muslimdialog hos pinsevevannane.

MUSLIMER, KRISTNE OG STORSAMFUNNET – NOEN BEGIVENHETER 1999
Oversikt ved Oddbjørn Leirvik, desember 1999

STØRRE SAMARBEIDS- OG DIALOGPROSJEKTER:

- * Kontaktgruppa for Mellomkirkelig Råd/Norges Kristne Råd og Islamsk Råd
- * Løpende kontakt i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, som også er med i Oslo-koalisjonen for tros- og livssynsfrihet der muslimen Lena Larsen er koordinator.
- * Både kirkefolk og sentrale muslimer (Kebba Secka og Nasim Riaz) deltar aktivt i Verdi-kommisjonens arbeid. Verdikommisjonen har initiert lokale dialoger i flere norske byer. Verdikommisjonen og Samarbeidsrådet åpnet en ny, stor nasjonal dialog om tro og livssyn 11.11.99, med mange kristne og muslimske deltaker, og Kongen til stede.

POLITIKK:

- * To besøk fra statsminister Bondevik andre regjeringsmedlemmer hos muslimske organisasjoner, april og august - med samtaler med Islamsk Råd og åpent møte i Jamaat e-Ahl-e Sunnat. Oppslag i Vårt Land 13.4.: «Bondevik i lære hos muslimene».
- * Flere moskébesøk fra Oslos ordfører Per Ditlev Simonsen og andre Høyre-politikere under kommunevalgkampen i august. Mer positivt fokus på innvandrere og muslimer enn i tidligere valgkamper.
- * Store demonstrasjoner mot KRL-faget på FN-dagen 24.10., i Oslo og andre byer, med paroler som «Nei til kristentvang i skolen», «Ja til fritak, nei til tvang» og «Kristen evaluering en provokasjon!»
- * Islamsk Råd innledet sin rettssak mot staten 25.10., for å få prøvd bortfallet av fritaksretten i KRL-faget mot norsk og internasjonal lov.

MØTER:

- * Stort møte 10.5. mellom kristne og muslimske ledere i regi av Norges Kristne Råd. Vårt Land: «Aldri før har et så bredt utvalg av kristne og muslimske ledere vært samlet til møte i Norge ... Muslimsk-kristen dialog for å hindre rettssak (om KRL-faget)...».
- * Stor «International Peace Conference» i Oslo 13.8.99 i regi av Idara Minhaj ul-Quran, med besøk fra Tahir ul-Qadri (hovedattraksjon) og andre internasjonale gjester. Norske gjester/paneldeltakere: Per Ditlev Simonsen, Anders Sjaastad (Høyre), Åse Kleveland (Arbeiderpartiet). Mange hundre muslimske tilhørere.
- * Biskop Gunnar Stålsett hadde møter med muslimske ledere under en visitas i Grønland menighet, og talte om religionsfrihet og religionenes felles bidrag til fred på Pakistans uavhengighetsdag i august (Oslo).
- * Muslimske ledere deltok på Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) sin jubileumskonferanse i Oslo om religionstoleranse (oktober).
- * Pinsevennen og misjonæren Aril Edvardsen ("Troens Bevis", Sarons Dal) arrangerte en kristen-muslimsk konferanse om «Universal Peace and Harmony» 23.-26. november: møte i moské på Holmlia sammen med pakistanske gjester, mange lokale muslimer og imamer/muslimske ledere fra Oslo; møte i pinsemenighet i Bærum med muslimske gjester; møter i Sarpsborg med lokale og internasjonale deltakere (bl.a. ambassadører). Jf. hans tilsvarende møter internasjonalt (bla. Pakistan og Palestina).

Noen andre, lokale møter:

- * Ibrahim Saidy (The Islamic Movement) og Helge Kvanvig (Det teologiske fakultet) hatt to dialoger om «Abraham: én stamfar, flere fortellinger» i Emmaus (Paulus kirke, 28.4.) og i moskeen til The Islamic Movement (17.11). Det siste møtet hadde fokus på Sara og Hagars historie.
- * Nasim Riaz innledet til samtale på dialogmøte om verdier i Fossum kirke (april).
- * Mohammad Bouras og Oddbjørn Leirvik innledet om kristen-muslimsk dialog på møte under Olavsdagene i Sarpsborg, 5.8.
- * Kurs om kristen-muslimsk dialog i Emmaus, nov.-des. (Anne Hege Grung, Oddbjørn Leirvik, Nasim Riaz).
- * Møte i MRA om KRL-faget 22.11., med bl.a. Erling Pettersen og Kebba Secka.

MEDIA:

- * Kronikk av biskop emeritus Per Lønning i Aftenposten 19.2.99, under overskriften «Finnes det 'islamisme' i Norge»? Tok bl.a. opp Tahir ul-Qadris (Idara Minhaj ul-Quran) angrep på kristendommen i hans skrifter. Besøk fra Per Lønning hos Idara Minhaj ul-Quran i Oslo etterpå.
- * Vårt Land har oppslag om en amerikansk forskningsrapport som viser at «det er sunt å tro på Gud» - illustrert med et stort intervju med Nasim Riaz (Islamic Cultural Centre/Islamsk Råd) under overskriften «Gud gir den troende en ro i hjertet som ingen psykiater kan gi» (24.7.).
- * Kristne og muslimer aktivt med i NRK TVs dialogprogrammer «Gudene vet», sendt sommer/høst - om hellige skrifter, krig og fred m.m.
- * Mange media-oppslag om KRL-faget - gir oppslagene folk inntrykk av konflikt mellom muslimene og staten, eller mellom muslimer og kristne?
- * Som vanlig en del oppslag om «muslimsk kultur» og «norsk kultur», bl.a. om arrangerte ekteskap/tvangsekteskap (ingen kirkeledere har uttalt seg i saken).

BØKER OM ISLAM OG KRISTENDOM:

- * De «første generasjons»-lærebøkene for KRL-faget er nå ferdige, med læreverk som gir en bred presentasjon av kristendom, islam og andre religioner side om side. Jan Opsal er medforfatter og ansvarlig for islamstoffet i et av læreverkene. Under arbeidet med lærebøkene har muslimske representanter vært med og gitt høringsuttalelser til Nasjonalt Læremiddelsenter, i rammen av den godkjennings-ordningen for lærebøker som KUF høsten 1999 signaliserte at en nå vil oppheve.
- * Anne Hege Grung og Lena Larsens bok om «Kvinner i dialog - med og uten slør» blir utgitt av Pax forlag 2000. Sammen har de presentert prosjektet bl.a. i NRK, på et seminar om Kjønn og religionsdialog (Det teologiske fakultet, januar), og på en video produsert til Det teologiske fakultets fjernundervisning.
- * Mohammad Bouras: «Islam på norsk», omtaler også kristen-muslimsk dialog i Norge.
- * Oddbjørn Leirvik: «Images of Jesus Christ in Islam», med oppslag i Vårt Land. «Muslimene bærer med seg ulike bilder av Jesus», 2.6.99.

INTERNASJONALT:

- * Felles brev fra Norges Kristne Råd, Mellomkirkelig Råd og Islamsk Råd til ledere i Eritrea og Etiopia, med oppfordring til fredsslutning (7.6.99).

REFERAT FRA MØTE I KONTAKTGRUPPEN FOR MELLOMKIRKELIG RÅD (MKR) OG ISLAMSK RÅD (IRN)

Tirsdag 7. desember 1999 kl. 16.30-21.00

Grønland menighetshus

Til stede

Lena Larsen, Nasim Riaz, Ilyas Tulkayh, Abdullah anatar, Ahmet Øzbal, Kebba Secka, Ebrahim Saidy, M'hamed Agharbi, Jan Opsal, Anne Hege Grung, Lars-Erik Nordby, Peder Gravem, Oddbjørn Leirvik, Ørnulf Steen

Ikke til stede

Kari Vogt, Inger Nesvåg

Sak 1/99: REFERATSAKER OG NYTT SIDEN SISTE MØTE

- a) Referat fra arbeidsutvalgsmøte 10.aug.99. Referatet vedlegges
- b) Notat etter møte mellom representanter for Mellomkirkelig råd og KUF. Referatet vedlegges.
- c) "Muslimer, kristne og storsamfunnet: noen viktige begivenheter 1999". En oversikt utarbeidet av Kontaktgruppas leder

Representanter for IRN ga uttrykk for at det var positivt med kontakten med departementet (cfr b).

Sak 2/99: KRL-SAKEN

Kebba Secka, leder av IRN, orienterte om rettssaken. Han ga uttrykk for at rettssaken hadde vært en følelsesmessig vanskelig og vond situasjon og understreket at konflikten omkring KRL-faget ikke er en konflikt med skolen, men med politikene. Han berørte bl.a. forholdet mellom religion og nasjonal identitet og refererte til muslimers spørsmål om hva de kan ofre for at man kan komme nærmere en løsning i den aktuelle konflikten. Her viste han også til at både den store og den lille har sitt ansvar. Det er ikke avklart om dommen vil bli anket. Det ble understreket at man ikke bare arbeider juridisk for å nå frem med sine anliggender og at forhandlinger med myndighetene også ville være et viktig middel.

Noen momenter fra samtalen:

Saken om KRL-faget ville ikke være løst ved et gjennomslag i rettsapparatet, for fortsatt ville det gjenstå arbeid med hvordan faget skal være. Det ble i forhold til det videre arbeid med faget særlig henvist til muligheten for lokal tilpasning av den nasjonale læreplanen. Dersom politikene har som mål å bevare enhetsskolen, må det etableres et ekte fellessag. På spørsmål om hvordan et ekte fellessag skal være ble det nevnt at det kunne være ønskelig å dele faget mellom fellestimer for elever fra alle tros og livssynssamfunn og spesialtimer for de enkelte grupperinger.

Det ble gitt honnør til IR og Buddhistforbundet for den måten de har arbeidet med faget der man tydelig har skilt mellom det prinsipielle syn på faget og det faglige høringsarbeidet der man har vært konstruktivt kritisk.

Det ble orientert om Samarbeidsrådets internseminar om KRL-faget, Norges kristne råd/Frikirkerådets seminar og det ble delt ut kopi av brev fra Diakonhjemmets forskningsavdeling der de orienterer om gjennomføringen av evalueringen av faget.

I løpet av samtalen ble det også orientert om at departementets arbeid med godkjenningsordningen for lærebøker snart sendes ut på høring til berørte instanser.

Konklusjon av samtalen:

AU møtes i begynnelsen av februar for å komme med forslag til videre arbeid i forhold til KRL-faget og godkjenningsordningen for lærebøker. Det vil da være klart om Islamsk råd anker dommen.

Sak 3/99: RELIGION OG FAMILIE

Jan Opsal orienterte om Norges kristne råds (NKR) planer om å arbeide med rådgivning i forbindelse med interreligiøse ekteskap og i denne forbindelse et seminar på Institutt for sjelesorg ved Modum bad i januar måned neste år. NKR hadde ønsket å presentere disse planene tidligere, men det har ikke latt seg gjøre da Kontaktgruppa ikke har hatt møte.

Representanter for IRN ga uttrykk for at man var positive til et slikt initiativ, men at et arbeid med rådgivning i forhold til interreligiøse ekteskap måtte være et tydelig samarbeidsprosjekt der både muslimer og kristne er med i planleggingen helt fra begynnelsen. Det vil derfor ikke være aktuelt å invitere til seminaret på Modum i januar. NKR vil derfor fortsette arbeidet med seminaret i januar i tilknytning til ektepar fra ulike kristne kirkesamfunn og på et senere tidspunkt ta kontakt med IRN for å innlede drøftinger om et felles arbeid når det gjelder rådgivning i forhold til interreligiøse ekteskap.

Saklistas pkt b (Diskusjonen om tvangsekteskap) ble utsatt.

Sak 4/99: INTERNASJONALE SAKER

Gen.sekr. Ingrid vad Nilsen (NKR) orienterte om NKRs engasjement i Sudan i kontakt med ulike kristne kirker.

Orienteringen ble etterfulgt av samtale der Kebba Secka tok til orde for å sende en felles henvendelse til kristne og muslimer i Sudan i likhet med det som ble gjort i forbindelse med konflikten mellom Eritrea og Etiopia. NKR følger opp dette med en henvendelse til IRN og MKR. Det ble også ytret ønske om at det neste gang det kommer besøk fra Sudan bør arrangeres et møte med representanter for IRN.

Saklistas pkt. a (Orientering om Den norske kirkes internasjonale engasjement når det gjelder fred og forsoning) og d (Skal vi sammen planlegge en internasjonal studiereise, eks. til Storbritannia) ble utsatt.

22.12.99/Ø.Steen

~~Kopier~~ J: OST

MULIGE SAKER Å TA OPP I KONTAKTGRUPPA FOR MELLOMKIRKELIG RÅD / ISLAMSK RÅD NORGE

Notater etter arbeidsutvalgsmøte 10. august 1999. Til stede: Kebba Secka, Oddbjørn Leirvik, Ørnulf Steen.

DATO FOR NESTE MØTE I KONTAKTGRUPPA:

torsdag 21. oktober kl. 1630-2100, trolig i Kirkens Hus.

Nytt arbeidsutvalgsmøte: torsdag 9. September kl. 17-18, hos Islamsk Råd.

KIRKERÅDET	
MELLOMKIRKELIG RÅD	
SAMISK KIRKERÅD	
13 AUG 1999	
TI	OST
J	97/455-8
Arbeidsnr.	541.2

GENERELLE SYNSPUNKTER PÅ KONTAKTGRUPPAS ARBEID:

Mye av tiden i Kontaktgruppa har til nå blitt brukt til det vi kan kalle religionspolitiske saker, som for eksempel religionsundervisningen i skolen og det nye KRL-faget. Men vi har også tatt opp mer personlige og "åndelige" dialogspørsmål, jf. det prosjektet vi tok initiativ til om "Kvinner i dialog". (Til orientering: Anne Hege Grung og Lena Larsen har nå gjort avtale med Pax forlag om utgivelse av manuset "Kvinner i dialog, med og uten slør"). På Kontaktgruppas siste møte i november 1998 avfødte rapportene fra dette prosjektet et ønske om flere samtaler av denne typen, der vi kan forene det saklige og det personlige gjennom mer langsiktig kontakt i mindre grupper.

Når det gjelder religionspolitiske spørsmål, har det etter hvert blitt etablert flere fora for den slags saker, for eksempel Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Norge, og Oslo-koalisjonen for religion, livssyn og menneskerettigheter. Det er også i ferd med å bli etablert en direkte kommunikasjon mellom Islamsk Råd og myndighetene (jf. statsministerbesøket i 1999).

Kanskje skulle vi derfor i Kontaktgruppa nå konsentrere oss enda mer om etiske og religiøse spørsmål av felles interesse for muslimer og kristne. Det vil trolig likevel fortsatt dukke opp religionspolitiske spørsmål som det er spesielt aktuelt for Kontaktgruppa å ta tak i.

ETISKE OG RELIGIØSE SPØRSMÅL, HOLDNINGSSPØRSMÅL:

I 1997 sendte Kontaktgruppa en oppfordring til kristne og muslimske menigheter til større grad av lokal kontakt. Kanskje kunne Kontaktgruppa også tilby konkrete dialogopplegg til bruk i lokale sammenhenger, med forslag til tema og tilbud om innledere. Et eksempel: nå i 1999 hadde dialogsenteret Emmaus et svært vellykket samtalemøte i Oslo om Abraham i muslimsk og kristen tradisjon, med imam Ibrahim Saïdy fra The Islamic Movement og Helge Kvanvig fra Det teologiske fakultet som innledere. Slike opplegg kunne vi tilby også i andre lokale sammenhenger.

Mange både på kristen og muslimsk side er usikre på hva de andre egentlig tror på eller står for i etiske spørsmål. Flere møter der vi setter søkelys på hverandres tro ville kunne gjøre begge parter mer trygge på hverandre. Det kan også være aktuelt å gå inn med spesielle tilbud der vi vet at det har vært tilløp til lokale konflikter.

Et annet eksempel på holdningsspørsmål som det kan være vanskelig å finne ut av, er religiøse blandingssekteskap. Mange kristne og muslimer er usikre på hvordan en kan leve sammen med ulik religion, og par med ulik religion har funnet ulike løsninger på hvordan en for eksempel håndterer spørsmålet om barns religionstilhørighet. I europeisk sammenheng har det blitt laget en utredning om "Marriages between Christians and Muslims" som vi kunne diskutere, og eventuelt lage en norsk variant av.

KRL-FAGET, OG ANDRE SKOLESAKER:

Kontaktgruppa har brukt mye tid på KRL-saken. I senere tid har Islamsk Råd jobbet mer på egenhånd med denne saken, for å forsvare muslimenes minoritetsinteresser. Kirkelige instanser har for det meste støttet opp om KRL-faget og de ordningene som er vedtatt, selv om en del kirkeledere (bl.a. Oslo biskop) har vist forståelse for minoritetenes synspunkter når det gjelder det prinsipielle spørsmålet om fritaksrett. Islamsk Råd har forberedt en rettsak mot staten, for å prøve lovligheten av faget slik det nå er organisert, særlig med tanke på bortfallet av den generelle fritaksretten. Saken kommer opp i første rettsinstans i oktober i år.

På et møte mellom kristne og muslimske ledere den 10.5.99, som Norges Kristne Råd tok initiativ til, kom det fram at muslimske ledere likevel fortsatt ønsker en åpen dialog med myndighetene, for om mulig å finne løsninger utenom rettsalen på den konflikten som har oppstått. Det ble bl.a. snakket om muligheten for en slags "mekling" mellom muslimenes organisasjoner og staten (jf. vedlagte avisoppslag). Kan Kontaktgruppa spille en

meningsfull rolle i denne saken i den nåværende situasjonen? Hvordan kan vi for eksempel bidra til den evalueringen av KRL-faget som KUF nå vil gjennomføre? Kan vi ta initiativ til en form for "mekling"?

Når det gjelder fritaksretten, opplyste Kebba Secka at statsråd Lilletun i møte med muslimene hadde antydning at det nok kunne bli aktuelt å se nærmere på fritaksretten på småskoletrinnet, men ellers hadde han vist til den forestående evalueringen av faget.

En annen skolesak som vi har arbeidet med i Kontaktgruppa er spørsmålet om offentlig støtte til trosbasert undervisning (Koranskole, dåpsundervisning). Representanter for Kontaktgruppa hadde et møte med departementet (KUF) om denne saken den 30.3.1998. Departementet har foreløpig ikke gitt noe formelt svar på vår forespørsel om hvordan myndighetene vil følge opp de politiske signalene som ble gitt under arbeidet med KRL-faget om å opprettholde den offentlige støtten til Koranundervisning. Kebba Secka kunne opplyse at statsråd Lilletun i møte med Islamsk Råd hadde uttalt at en slik støtte ikke lenger var aktuelt å gi over skolebudsjettene. (Støtten har da også blitt tatt bort i Oslo). På møtet i mars 1998 la før øvrig Islamsk Råd fram en prosjektskisse om pedagogisk utvikling av Koranskolen, og tok opp spørsmålet om økonomisk støtte til et slikt prosjekt. Høgskolen i Oslo har meldt interesse for prosjektet, men heller ikke her har det ennå kommet noe svar fra KUF.

DIVERSE RELIGIONSPOLITISKE SAKER:

- Islamsk Råd har stort behov for økonomisk støtte til sin virksomhet, bl.a. for å kunne ansette folk til å ta seg av den stadig mer omfattende kontakten med myndighetene og andre norske organisasjoner. Islamsk Råd vil gjerne ta sine samarbeidsrelasjoner på alvor, og det krever ressurser. En søknad til Kommunal- og Arbeidsdepartementet om støtte til Islamsk Råd ble avslått i 1997, med henvisning til at Islamsk Råd må finansiere sin virksomhet ved hjelp av medlemsstøtten til trossamfunnene. Kan kirken/Kontaktgruppa støtte en ny søknad fra Islamsk Råd, der en viser til hvor viktig det er å gi vår største religiøse minoritet ekstra hjelp til å etablere seg i det norske organisasjonssamfunnet? Kanskje kunne søknaden også inneholde henvisning til konkrete fellesprosjekter i regi av Kontaktgruppa (for eksempel stimulering av lokale dialoger, jf. ovenfor), i tillegg til Islamsk Råds egne behov. Kanskje er KUF en like naturlig adressat for en ny søknad som KAD – med tanke på at dette gjelder religionspolitikk og ikke bare innvandringspolitikk?
- Helse- og Sosialdepartementet gjennomfører for tida en høring om hvorvidt rituell omskjæring fortsatt skal utføres av det offentlige helsevesen, med frist 1. september. Bør/kan kirken/Kontaktgruppa komme med en uttalelse her?
- På møtet mellom kristne og muslimske ledere den 10. mai ble spørsmålet om halal-slakt i Norge tatt opp. Også her bør kirkelige ledere vurdere om de kan støtte opp om muslimske (og jødiske) ønskemål.
- Også i spørsmålet om oppholdstillatelse for imamer, og utlendingsmyndighetenes vurdering av behovet for (religiøse) "spesialister" og disses kvalifikasjoner, kan det være behov for at kirken uttaler seg.
- Fengelspresten på Ullersmo har på vegne av innsatte muslimer ytret ønske om et nytt møte med Islamsk Råd / Kontaktgruppa, for å drøfte den åndelige betjening i fengselet, og spørsmålet om hvorvidt innsatte selv bør kunne lede de daglige bønnene (for eksempel under Ramadan). Kontaktgruppa tok opp dette spørsmålet første gang i november 1996 (med fengelsprest Trygve Eriksen og iman Zekerijah Jasarevic som lenge har ledet fredagsbønnen på Ullersmo), men har ikke fulgt opp saken siden.

INTERNASJONALE SAKER:

- Representanter for Mellomkirkelig Råd og Islamsk Råd sendte i mai i år et felles brev til myndighetene i Etiopia og Eritrea, med oppfordring til å avslutte krigshandlingene og søke forsoning. Er det andre internasjonale saker der vi kunne gjøre noe sammen?

EN INFORMASJONSSAK TIL SLUTT:

- *Fondet for dansk-norsk samarbeid* vil arrangere en konferanse om "Dialog eller konfrontasjon. Religion- og kulturmøte mellom kristne og muslimer i Danmark og Norge" den 10.-12. mars 2000. Til denne konferansen, som vil kunne bli en unik anledning til å utveksle danske og norske erfaringer, vil det bl.a. bli sendt invitasjoner til Den norske kirke og Islamsk Råd.

Bakgrunn for møtet:

Mellomkirkelig Råd ønsket et møte med KUF for å drøfte en del saker som opptar oss i kontakten med andre trossamfunn (gjennom Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Kontaktgruppene med Islamsk Råd og Det Mosaiske Trossamfund).

1. **EVALUERINGEN AV KRL-FAGET.** Vi ønsket å vite hvordan KUF tenker om trossamfunnenes rolle når KRL-faget nå skal evalueres (først med tanke på fritaksordningene, dernest mer generelt). Vi understreket betydningen av at departementet kommuniserer åpent med trossamfunnene. Totland viste til at Nasjonalt Læremiddelsenter nylig hadde hatt et møte med trossamfunnene, der hun sa at de forskningsinstitusjonene som nå har fått i oppdrag av Norges Forskningsråd å evaluere fritaksordningen m.m., forutsettes å ha nær kontakt med de aktuelle miljøene blant minoritetene. Hun understreket samtidig at den evalueringen som nå skjer, skal være en forskningsbasert evaluering av det som allerede er vedtatt, og ikke en høring blant interessegrupper. Men de som skal gjennomføre evalueringene, forutsettes som sagt å ta kontakt med de gruppene som har vært kritiske til fritaksordningene for å høre deres syn. Etter at forskningsinstitusjonene (Norsk Lærerakademi, Høgskolen i Volda og Diaforsk i Oslo) har avsluttet sitt arbeid, lager KUF trolig en Stortingsmelding. Da vil det selvsagt bli en åpen, politisk diskusjon.

Når det gjelder spørsmålet om Nasjonalt Læremiddelsenters kontakt med trossamfunnene i framtida, sa Totland at det til slutt ble et veldig stort apparat med 24 trossamfunn som skulle være høringsinstanser for lærebøker i KRL-faget. Den breie høringen som har blitt gjennomført de siste årene, har likevel vært ønskelig for å heve kvaliteten i "første generasjons-bøkene" som nå er klare. Men hun sa også at i framtida må *forlagene* i større grad ta ansvar for å bruke ressurspersoner i trossamfunnene. Etter det vi forstod, har NLS likevel ikke fått noen instruks om å legge om sin praksis. Men det må avklares hvem som skal være *godkjenningsinstanser* for lærebøkene i framtida. Det kan være problematisk å gi trossamfunnene en slik rolle, siden KRL-faget skal være skolens fag og ikke kirkens eller de andre trossamfunnenes.

2. **STØTTE TIL TROSBASERT UNDERVISNING.** I 1998 hadde Mellomkirkelig Råd og Islamsk Råd et felles møte med Totland m.fl. i KUF, der vi tok opp bortfallet av støtten til koranskolene etter at KRL-faget ble innført, og reiste spørsmålet om slik støtte kunne gjeninnføres hvis Den norske kirke etter hvert får mer støtte til sin dåpsundervisning. (I tillegg tok Islamsk Råd opp spørsmålet om økonomisk støtte til pedagogisk utviklingsarbeid for koranskolene). Vi hadde ikke fått noe formell respons fra KUF, og ønsket å reise spørsmålet på ny. Totland svarte at KUF ikke hadde tatt bort det tilskuddet som kommunene kunne bruke til annen religionsundervisning i regi av trossamfunnene, selv om det ikke er noe formelt grunnlag for slik støtte etter at KRL-faget ble innført. Men Oslo kommune har valgt å ta bort støtten, noe KUF ifølge Totland ikke er glad for, men heller ikke har utfordret direkte. (Det ble for øvrig informert om at også støtten til Jehovas Vitners trosundervisning har falt bort i flere kommuner). Prinsipielt sa hun at det helt klart måtte gis en form for støtte også til andre trossamfunn hvis det blir gitt mer støtte til kirkens dåpsundervisning. Men slik støtte er ennå ikke bestemt.
3. **ET DEPARTEMENTSOVERGRIPENDE, RELIGIONSPOLITISK RÅD?**
Vi tok opp den gamle tanken (bl.a. fra Nansenskolens dialogprosjekter) om et felles, religionspolitisk råd på tvers av departementsstrukturen, for at trossamfunnene skal kunne diskutere religionspolitiske saker med myndighetene i et felles forum. En del flere religionssaker er nå samlet i KUF, for eksempel medlemsstøtten til trossamfunnene som i fjor ble overført hit fra Justisdepartementet. Men skolesaker, kirkesaker og medlemsstøtte hører inn under helt forskjellige avdelinger i KUF, og andre religionssaker ligger fortsatt i andre departementer (for eksempel vigselfrett i Barne- og Familie, og oppholdstillatelse for religiøse ledere i Kommunal/UDI). Derfor er det stadig et problem at trossamfunnene må forholde seg til mange forskjellige instanser i religionspolitikken. Vi foreslo derfor at det ble opprettet *et felles råd* med representanter for de aktuelle departementer og avdelinger, et råd som kunne ha en fast og ordnet kommunikasjon med Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Totland sa at hun ville tenke på ideen.
4. **ISLAMSK RÅDS BEHOV FOR FLERE RESSURSER**

Også dette spørsmålet tok vi opp med Totland, og vi gav sterkt uttrykk for det behovet vi ser hos Islamsk Råd for flere ressurser. Hun viste til at i utgangspunktet skal all støtte til trossamfunnene gå gjennom medlemsstøtten. Samtidig har departementene ønsket å støtte dialog- og kontaktarbeid gjennom gjennom bevilgningen som er gitt til Samarbeidsrådet (og tidligere støtte til Nansenskoleprosjektene, Oddbjørns anmerkning). Vi fikk en forståelse for at den eneste muligheten for å nå fram med søknader om støtte er å formulere prosjekter som går på kontakt- og dialogarbeid. Samtidig er det tydelig at KUF er redd for å favorisere noen trossamfunn (for eksempel gjennom Islamsk Råd) framfor andre. Vi foreslo derfor at KUF kanskje kunne opprette en ny budsjettpost for denne typen støtte til dialog- og kontaktarbeid, og så kunne både Islamsk Råd og andre søke om tildeling fra denne. Totland sa at hun ville tenke også på denne ideen.

DEN NORSKE KIRKE
Mellomkirkelig råd

MKR-sak
17c)/00

Representanter for Den norske kirke:

Helen Bjørnøy
Synnøve Brevik
Ole Mattis Hetta
Sigrun Møgedal
Erling Pettersen
Stig Utne

Odd Bondevik
Terje Fonk
Gunvor Kongsvik
Sigurd Osberg
Dag Stange

Representanter for Frikirken:

Arnfinn Løyning
Leif Gunnar Sandvand

Randi Nordlie
Terje Solberg

Representanter for Nasjonalforeningens observatører:

Hans Thore Løvaas

Atle Sommerfeldt

Representant for barne- og ungdomsorganisasjonene

Dato
08.02.00

Vår ref.
99/418-7 OST

Deres ref.

Arkiv: 764.2

**INVITASJON TIL MØTE MED DELEGASJON FRA EVANGELICAL LUTHERAN
CHURCH IN AMERICA**

Nasjonalkomiteen for Det Lutherske verdensforbund i Norge står som vertskap for en delegasjon fra Evangelical Lutheran Church in America (ELCA) under ledelse av Biskop George Anderson, som kommer på besøk til Norge. Besøket finner sted fra 12. til 15. mars i år. Vi har tidligere formidlet til dere en muntlig invitasjon til å delta i programmet i forbindelse med besøket. Med dette bekrefter vi denne invitasjonen og oversender informasjon om programmet som vi har lagt opp.

Programmet for hele besøket finnes vedlagt. Vi understreker at den enkelte inviteres til å delta i alle deler av arrangementet.

- Thomasmesse i Frikirken søndag 12. mars kl. 18.00
- Mottagelse på Hotel Bristol (hvor ELCA-delegasjonen bor) umiddelbart etter messen, ca kl. 19.30
- Dagene på Granavolden som begynner med lunsj 13. mars kl. 12.00 og avsluttes med frokost onsdag 15. mars.

Som det fremgår av programmet, består tirsdag 13. mars av arbeid i mindre grupper der vi er sammen om noen utvalgte tema. Den dagen vil det i tillegg til dere være representanter for ulike kirkelige aktører på de enkelte områdene. Disse går frem av programmet.

Vi ber dere om at å returnere den vedlagte påmeldingsslippen til sekretariatet. Den enkelte skal delta i ett seminar. Av hensyn til fordelingen på seminarene må dere angi to i prioritert rekkefølge.

Kostnader ved oppholdet på Granavolden dekkes på følgende måte:

Mellomkirkelig råd betaler for følgende av deltakerne fra Dnk

Tormod Engelsviken

Sigurd Osberg

Sigrun Møgedal

Hans Thore Løvaas

Atle Sommerfeldt

Helen Bjørnøy

Representant for barne- og ungdomsorganisasjonene.

De øvrige representanter for Den norske kirke dekker kostnadene over sine respektive budsjetter.

Frikirken betaler for sine deltakere

Til informasjon vedlegger vi listen over deltakere i delegasjonen fra ELCA

Vi ser frem til utfordrende og lærerike dager sammen med brødre og søstre fra ELCA!

Vel møtt!

Med hilsen

Tormod Engelsviken
Nasjonalkomiteens leder
(sign.)

Ørnulf Steen
Nasjonalkomiteens sekretær

Vedlegg:

- Program for ELCA-delegasjonens besøk
- Påmeldingslipp
- Liste over deltakere i ELCA-delegasjonen

PROGRAMME FOR ELCA DELEGATION VISIT TO NORWAY

MARCH 12-15, 2000

Host: LWF National Committee in Norway

SUNDAY, March 12

Arrival Gardermoen airport. Met by representatives from National Committee. Transfer to Hotel Bristol in Oslo.

Sightseeing in Oslo

6 pm: Service at Evangelical Lutheran Freechurch (ELF) Eastern parish, followed by reception at Hotel Bristol. Representatives from various churches and church organisations in Norway will be present.

MONDAY, March 13

Time	Programme	
08.00	Departure Oslo, via Hadeland Glass Factory To Granavolden	
12.00	Lunch	
13.30	Key note, followed by discussion	"Tomorrow's Church - today's choices". Key note speakers: <i>Dir. Rev. Erling J. Pettersen and Presiding Bishop George Anderson</i>
	Coffeebreak	
18.00-18.30	Discussion continues Address	The Church for all - Disabled people partaking of congregational life <i>Executive Officer Toril Edøy,</i>
19.00-20.00	Dinner	
20.00	Cultural programme	

TUESDAY, March 14

Time	Programme	
07.30	Breakfast	
08.15	Morning devotion in St. Nikolai Church, a nearby Middle age church	
09.00 - 11.00	Workshops ELCA-delegation together with representatives from the churches and various church organisations in Norway and the Norwegian delegation	Faith in the city incl. Multicultural and interfaith issues <i>Jon Arne Nygård (Freechurch), Anne Grete Hagen (rev. Vålerenga parish), Tyron Partee (Church City Mission)</i> Indigenous Church life <i>Synnøve Brevik and representatives from Sami Church Council</i>

		A lost generation? – youth and church <i>Atli Rognvaldsson (Frikirken), Einar A. Weider, repr. Youth organisations</i> Local congregation in global community incl. Global mission and Ecumenical Affairs <i>Estrid Hessellund, Stephanie Dietrich</i>
11.00 – 11.30	Coffeebreak	
11.30 – 13.30	Workshop	Workshops continues
13.30 – 15.00	Lunch	
15.00 – 17.00	Open	Programme to be determined by the participants
17.00 – 17.30	Coffeebreak	
17.30 – 19.00	Key notes	An historical view on Church/State-relations in Norway. <i>Bishop em. A. Aarflot</i> Today's situation <i>Rev. Dr. T. Bakkevig, leader Church-commission on Church/State-relations</i> Respons by <i>Terje Solberg, Freechurch</i>
19.00 – 20.00	Dinner	
20.00	Cultural programme followed by Evening Worship service in the church, Holy Communion	Officiated by <i>Bishop Anderson, Bishop Bondevik and President Løyning</i>

WEDNESDAY, March 15 – after breakfast departure for Gardermoen airport.

Workshops

Two participants from each country prepare introductions to the topics.

PÅMELDING

.....blir med på følgende program under ELCA-delegasjonens besøk i Norge:

- Mottakelse søndag kveld
- Arrangementet på Granavolden. Angi dersom du kommer senere eller må reise før det er slutt.

Seminar 1. prioritet:.....

Seminar 2. prioritet:.....

Sendes til
Nasjonalkomiteen for LVF i Norge
c/o Mellomkirkelig råd
v/Liv Janne Dehlin
Postboks 5913 Majorstua
0308 Oslo

Telefax: 22932828
E-post: liv.janne.dehlin@kirken.no

**Journey 2000
Participant List**

Bishop H. George Anderson
Evangelical Lutheran Church in America
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2600
Fax: 773-380-2977
e-mail: anderson@elca.org

Presiding Bishop and Chief Ecumenical Officer of the ELCA

Mrs. Jutta Anderson

Wife of the Presiding Bishop of the ELCA

Rev. Kelly Chatman
Director for Youth Ministries and Lutheran Youth Organization
Division for Congregational Ministries, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2581
Fax: 773-380-2588
e-mail: kchatman@elca.org

Pastor Chatman has been active in youth ministries since 1975. He has worked as youth director, taught and coached, developed a program for 'at risk' youth and served as Multicultural Relations Director at Concordia College in St. Paul, MN. He received the «Volunteer of the Year» award from the Portland, Oregon Public Schools and has volunteered with the Lutheran Volunteer Corp. He now serves as advisor to the Lutheran Youth Organization.

Ms. Eileen M. Heffner
Assistant to the Director, Department for Ecumenical Affairs, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2615
Fax: 773-380-2977
e-mail: eheffner@elca.org

As assistant to the Director of the Department for Ecumenical Affairs, Eileen coordinates all administrative functions for the department. These include, personnel and staffing, meeting planning and coordination, assisting in preparation of financial records and budgets, overall office management and planning. On behalf of the Presiding Bishop she provides hospitality to all official ecumenical visitors to the ELCA, and, coordinates all aspects of ecumenical journeys for the Presiding Bishop and delegations.

Eileen assists the director in conciliar relationships to the Lutheran World Federation, World Council of Churches and the National Council of Churches in the USA, which includes logistics and materials for all meetings and assemblies.

Ms. Patricia Hoyt
Administrative Assistant to the Bishop
Evangelical Lutheran Church in America
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2600
Fax: 773-380-2977
e-mail: phoyt@elca.org

As assistant to the Presiding Bishop, Patricia provides for the administrative duties of the Office of the Bishop and supervises general office operations, including planning, coordinating and implementing administrative services, projects and events.

She coordinates the bishop's administrative activities and acts as liaison on behalf of the bishop with staff, agencies and the public. She manages the flow of the bishop's correspondence, answering, drafting and referring responses. She manages travel arrangements and appointments for the bishop, supervises support staff as necessary, and acts as his liaison on several committees. As budget director for the unit, she develops and supervises its budget.

Dr. Kristen Kvam
3820 N.E. Parvin Road
Kansas City, MO 64117
Office: 816-483-9604
Home: 816-452-5683
Fax: 816-452-3392
e-mail: kriskvam@spst.edu

Kris serves as the chairperson of the Department for Ecumenical Affairs Advisory Committee. She is a professor at the Methodist Theological Seminary in Kansas and serves on the International Lutheran-Roman Catholic dialogue.

Rev. Randall R. Lee
Executive Assistant to the Secretary and
Associate for Bilateral Dialogues, Department
for Ecumenical Affairs, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2809
Fax: 773-380-2977
e-mail: randyl@elca.org

As executive assistant to the secretary Randy assists the secretary in ensuring the timely and accurate taking of minutes of the Churchwide Assembly, the Church Council, the Conference of Bishops, and the Executive Committee of the Church Council. He also bears responsibility for constitutional interpretation when people call for clarification. He provides assistance in the preparation of written materials for the Churchwide Assembly, and in the planning and execution of plans for the assembly.

Randy is also affiliated part-time with the Department for Ecumenical Affairs as the Associate for Bilateral Dialogues and in this capacity relates as staff person to the presently ongoing dialogues which include; United Methodist, African Methodist Episcopal, ELCA-Lutheran Church-Missouri Synod, Lutheran-Roman Catholic and Lutheran-Episcopal.

Bishop Charles H. Maahs
Central States Synod, ELCA
6400 Glenwood St., Ste. 210
Shawnee Mission, KS 66202-4021
Office: 913-362-0733
Fax: 913-362-0317
e-mail: Internet: charles.maahs@ecunet.org

Chairperson for ELCA Conference of Bishops; Education in Wisconsin, U.S. S, New Guinea, Australia and India. Ph.D. in New Testament Theology at University of Tübingen, West Germany. Bishop Maahs has studied Pastoral Counseling at The Menninger Foundation and served as Dean of the Lay-Clergy Schools of Theology for the Central District. While serving as pastor he was involved with the Metropolitan Lutheran Ministry and as Vice-President and Chairman of the Continuing Education Committee. He also served as co-chair of the Lutheran-Roman Catholic dialogue.

Rev. Daniel F. Martensen
Assistant to the Presiding Bishop
and, Director Department for Ecumenical Affairs, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2611
Fax: 773-380-2977
e-mail: dmartens@elca.org

Director for Ecumenical Affairs, Assistant to the Presiding Bishop and Director, USA National Committee of the Lutheran World Federation. Dan coordinates with the Bishop for all ecumenical needs of the ELCA. He oversees to conciliar organization membership with the LWF, WCC and NCCC. He serves on the Board of the USA Conference if the WCC, he is on the General Assembly of the NCCC, a board member of Religion in American Life (RIAL) and he oversees bi-lateral and interfaith dialogues.

Dan is formerly a parish pastor, college professor, Seminary professor and executive (ecumenical relations) with the LWF in Geneva, Switzerland.

Bishop George P. Mocko
Delaware-Maryland Synod, ELCA
7604 York Road
Baltimore, MD 21204-7570
Office: 410-825-9520
Fax: 410-825-6745
e-mail: Internet: george.paul.mocko@ecunet.org

Bishop Mocko has always been active on the synodical level, having chaired several committees, including Youth, Social Action, Candidacy and Transitions. He presently serves as liaison to the Department for Ecumenical Affairs Panel on Jewish Christian Relations and as liaison to the ELCA Commission for Multicultural Ministries. He has received awards for his ecumenical work and for his writing.

Rev. Mark Moller-Gunderson
Director
Division for Congregational Ministries, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2584
Fax: 773-380-2588
e-mail: wbullock@elca.org

Mark received a Master of Divinity from the Lutheran School of Theology at Chicago and served as pastor of a congregation in Oregon, and pastor developer at a congregation in Wisconsin prior to serving as Assistant to the Bishop in the Greater Milwaukee Synod of the ELCA. Presently Mark's work in the Division for Congregational Ministries focuses on working to support congregations in worship, education, evangelism, stewardship, congregational social ministry, service and justice and lay leadership. In addition he serves as Coordinator for ELCA Mission Support.

Rev. Marta Poling-Goldenne
Director, Witness, Christian Education and Evangelism
Division for Congregational Ministries, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2576
Fax: 773-380-2588
e-mail: mgoldene@elca.org

Marta has served as Associate Director for Evangelism and as pastor/developer of Living Hope Lutheran Church. In her present position she coordinates evangelism resource development, manages the ELCA domestic mission conference and facilitates education by speaking and teaching around the USA. Pr. Poling-Goldenne serves as convener for 7 mainline Protestant denominations in planning major U.S. evangelism workshops in the year 2000.

Rev. Dr. H. Karl Reko
Director, Planning and Evaluation
and Program Director for Europe
Division for Global Mission, ELCA
8765 West Higgins Road
Chicago, IL 60631
Office: 773-380-2619
Fax: 773-380-2410
e-mail: kreko@elca.org

Karl served as a teaching missionary with his wife in Papua, New Guinea, as Director for International Scholarships in the Division for Global Mission and most recently as the Director for Planning and Evaluation for the Division for Global Mission and as Area Program Director for Western Europe and the Nordic countries.

Bishop Paul R. Swanson
Oregon Synod, ELCA
2800 N. Vancouver Avenue Suite 101
Portland, OR 97227-1643
503/413-4191
Fax: 503/413-2407
Internet: pswanson@ecunet.org

Bishop Swanson has served in parish ministry in Montana and Oregon. Bishop Swanson represents the Oregon Synod on the Board of Regents at Pacific Lutheran University (ELCA), the Board of Directors of Legacy Health Systems, the Board of Emmanuel Hospital and Health Center and the Board of Columbia Lutheran hospital.

Ms. Sonia Salomonsen

Revised: January 14, 2000

Statsminister Kjell Magne Bondevik
Postboks 8001 – Dep
0030 Oslo

Dato
31.01.00

Vår ref.
97/239-13 ABJ

Deres ref.

Forsvarets virksomhet i Mauken-Blåtind truer reindriften

Den norske kirke har som en del av et internasjonalt kirkefelleskap vern av skaperverket og sikring av urfolks interesser som helt sentrale målsettinger. Etableringen av Samisk kirkeråd er et uttrykk for å sikre at samenes stemmer blir hørt i større grad i Den norske kirke og i det norske samfunnet.

Gjennom behandling av urfolksspørsmål på Kirkemøtet, får vi bekreftet den klare oppfatning om at norske myndigheter har et særlig sterkt ansvar overfor samene. Dette er i tråd med Grunnlovens § 110a, der målsettingen er at den samiske folkegruppen skal sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Inkorporeringen av tre sentrale menneskerettighetskonvensjoner i norsk rett, er et annet uttrykk for at regjeringen ønsker å la norsk rett reflektere internasjonal rett i større grad.

Når Den norske kirke nå henvender seg til regjeringen ved statsministeren, er dette for å understreke den store bekymring vi har i forhold til en økt øvingsvirksomhet fra Forsvaret gjennom en sammenkopling av Mauken og Blåtind øvings- og skytefelt. Mange uttrykte uro over den prosessen som ledet fram til en behandling i Stortinget og avlevering av Innstilling 145 (1996-97) på bakgrunn av Ot.prop. 85 (1995-96).

Her kan det blant annet pekes på at to av partiene på Stortinget (KrF og SV) mente saken var for dårlig utredet i forhold til flerbruksinteresser og Norges folkerettslige forpliktelser, og stemte derfor mot forslaget. Senterpartiet på sin side ba om en utsettelse av saken til saken var bedre belyst.

Interessant er det her å merke at Forsvarsminister Kosmo under debatten i Stortinget viste kun til NOU 1993:34 "Rett til og forvaltning av land og vann i Finnmark" i tillegg til NOU 1984:18 "Om samenes rettsstilling". Det er her relevant å vise til den omfattende kritikk som NOU 1993:34 ble møtt med i mange miljøer, inklusive fra Den norske kirke. De to NOU-ene som ble lagt fram tidligere i 1997, NOU:4 og NOU:5 viser i langt større grad til folkeretten, men også til utenlandsk rett som sentrale premisser for norsk lov og forvaltningspraksis.

Den norske kirke kjenner til at utbyggingen av Mauken – Blåtind i særlig grad involverer Landbruksdepartementet, som ansvarlig for reindriftsnæringen og Forsvarsdepartementet, som ansvarlig for et kompetent norsk forsvar. Avgjørende her er å peke på at Landbruksdepartementet setter opp viktige premisser for Forsvarets virksomhet som vi ikke kan se er ivaretatt i tilstrekkelig grad. En avgjørende forutsetning for sammenbinding av feltene er at reindriftsnæringen i området skal overleve.

Den norske kirke registrerer det engasjementet Sametinget og reindriftsnæringens organisasjoner har vist både i samband med prosessen fram mot Stortingsbehandlingen og i de siste månedene. Siden det her er snakk om inngrep i det som til nå har huset den største reinstammen utenom Finnmark, ber Den norske kirke om at prosessen med å legge til rette for økt virksomhet fra Forsvaret blir behandlet på nytt av regjeringen.

Det understrekes at vi ikke har noen grunn til å tvile på Forsvarets ønske om å samarbeide best mulig med reieneierne i området. Vi tror også at Forsvarets øvingsvirksomhet søkes organisert på en slik måte at det i minst mulig grad direkte rammer reindriften. Imidlertid er konsekvensene av den virksomheten som er planlagt, så omfattende at dette krever en "føre var"-holdning. Forsvarets bygningstjeneste antyder 460.000 kjørekilometer med beltevogn i året, og leder i Forsvarskomiteen, Hans J. Røjorde, understreket i debatten i Stortinget at hæren framover ville preges av "en raskt økende bruk av motoriserte fremkomstmidler".

Den norske kirke ser det som uheldig at prinsipper for sikring av urfolkens interesser synes fraveket når konkrete tiltak eller utbygginger skal vurderes. Under behandlingen av Norges rapport om oppfølgingen av Konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, foretatt av FNs Menneskerettighetskomite i oktober i år, ble nettopp Norges politikk overfor samene tatt fram som et kritikkverdig punkt.

Også på bakgrunn av at Samerettsutvalget nå skal utrede omfanget av samiske rettigheter utenfor Finnmark fylke, synes det lite klokt å sette i gang en storstilt utbygging som det samiske folk er sterkt i mot, som offentlige myndigheter som Troms fylkesmann har stilt klare betingelser til, og som vil bidra til økt press i et allerede sårbart område.

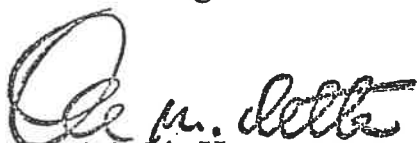
Det bes om at regjeringen ved Forsvarsdepartementet ikke innvilger Forsvarets bygningstjeneste tillatelse til ekspropriasjon før Landbruksdepartementet ved hjelp av reindriftsfaglig ekspertise har tatt stilling til innholdet i en ny tiltaksplan for området som i en helt annen grad enn den eksisterende er i stand til å sikre reindriftsnæringens overlevelse i det aktuelle området. Særlig i lys av ILO-konvensjon 169 er det grunn til å hevde at de planlagte inngrep vurdert i forhold til den eksisterende tiltaksplanen truer reindriftsnæringen i Mauken reinbeitedistrikt og i hele det aktuelle området.

Ideelt sett ber Den norske kirke om at ingen større tillatelser til inngrep i samiske områder, både kjerneområder og bruksområder, blir gitt før Samerettsutvalgets innstillinger for Finnmark fylke og for landet for øvrig er ferdig behandlet. Det er viktig at slike prosesser som vil ha langsiktige virkninger, blir sett i en større sammenheng enn hva vi har vært vitne til i denne saken.

Siden saken berører flere departementer, ber vi om at den blir diskutert i statsråd etter en forberedelse i regjeringens interdepartementale utvalg for samerettigheter.

Vi kommer til å ta kontakt for å avtale et møte med de berørte statsråder om denne saken så raskt som mulig, og vil sette stor pris på å bli informert om regjeringens holdning om disse spørsmålene.

Med vennlig hilsen

Ole Mathis Hetta
Leder

Synnøve Brevik
Generalsekretær

KOPI: Statsråd Kåre Gjønnes, Landbruksdepartementet
Statsråd Eldbjørg Løwer, Forsvarsdepartementet
Statsråd Odd Roger Enoksen, Kommunal- og regionaldepartementet
Statsråd Hilde Frafjord Johnson, Utenriksdepartementet
Statsråd Guro Fjellanger, Miljøverndepartementet
Forsvarets Overkommando
Forsvarets bygningstjeneste
Forsvarskomiteen
Fylkesmannen i Troms
Sametinget v/ president Sven-Roald Nystø

NOROGGA GIRKU - DEN NORSKE KIRKE

Sámi girkoráddi

Samisk kirkeråd

Næringskomiteen
Komiteleder Morten Lund
Stortinget
Karl Johansgt 31
0156 Oslo

Dato
31.01.00

Vår ref.
97/239-14 ABJ

Deres ref.

Mineralloven må ta hensyn til samisk kultur og samiske næringer

Den norske kirke har som en del av et internasjonalt kirkefelleskap vern av skaperverket og sikring av urfolks interesser som helt sentrale målsettinger. Etableringen av Samisk kirkeråd er et uttrykk for å sikre at samenes stemmer blir hørt i større grad i Den norske kirke og i det norske samfunnet.

Vi er gjort kjent med at behandlingen av Odelstingsproposisjon 35 (1998-99), som bygger på NOU 1996:11 i løpet av kort tid skal behandles av Næringskomiteen. Begrunnelsen for å vedta en ny minerallov er å bedre på dagens uoversiktlige situasjon, og på denne måten gi en mer tidsriktig lov. Oversikten over utstedte mutingsbrev viser at det er Finnmark fylke som er mest interessant for mineralleting.

Den norske kirke ser ut fra Stortingsmeldingen en erkjennelse av at egne regler for å sikre samiske rettigheter "kun er nødvendig dersom norsk rett ikke er i overensstemmelse med" Norges folkerettslige forpliktelser. På bakgrunn av de analysene framført blant annet av Folkerettsgruppen i NOU 1997:5 vedrørende omfanget og rekkevidden av bestemmelsene i ILO-konvensjon 169, er det likevel grunn til å spørre om graden av forpliktelser er reelt forstått. Vår grunnleggende oppfatning er at Norges forpliktelser går lengre enn hva som uttrykkes i Ot.prop 35 (1998-99).

Gjennom forskrifter skal unntaksbestemmelser for områder med "tungtveiende samiske interesser" gjelde inntil forslagene fra Samerettsutvalget er endelig vedtatt og endringer i forvaltningsorganene gjennomført. Det antydes også at "det kan bli nødvendig med enkelte endringer i forslag til ny minerallov som et resultat av myndighetenes behandling av Samerettsutvalgets utredning."

Til dette ønsker Den norske kirke å anføre at også området utenom Finnmark skal dekkes av det videre arbeidet i Samerettsutvalget. I mange av disse områdene er samene i en sårbar situasjon av ulike årsaker. Av denne grunn påligger det her myndighetene et særlig sterkt ansvar for å sikre samisk kultur og samiske næringer. Vår henstilling er derfor at mineralloven ikke vedtas før forvaltningsordninger som ivaretar samiske rettigheter i større grad er vedtatt.

Til grunn for dette ligger en klar erkjennelse av at de menneskerettslige forpliktelser som Norge er bundet av, er blitt enda sterkere i lys av menneskerettsloven (Ot.prop. 3 (1998-99)).

Den norske kirke er glade for at det så tydelig kommer fram at de tre aktuelle konvensjonene skal ha forrang foran norsk rett ved motstrid. Det er uheldig å vedta en minerallov før premissene som følger av Samerettsutvalgsarbeidet er lagt. Dette gjelder både i områder med "tungtveiende samiske interesser" (som bør motsvare ILO 169 art 14, 1.punktum) og i områder som også må regnes som viktige for samiske næringer (i samsvar med ILO 169 art 14, 2.punktum).

Vi ser at Departementet regner det som uheldig å ikke få vedtatt en effektiv lov som gjelder for hele landet så raskt som mulig. Departementet begrunner en ny lov også med at denne – slik den er foreslått formulert – vil gi samiske interesser sterkere vekt i saker som gjelder utvinning av mutbare mineraler. Den norske kirke spør hva som ligger til grunn for en slik forståelse.

Det framgår at en rekke forvaltningsmessige prosedyrer i lang tid effektivt har hindret samiske organer fra å bli rådført, og en bedring av disse prosedyrene vil uansett måtte skje. Slik det nå formuleres er den sterkeste endringen knyttet til letefasen, hvor det i forslag til ny lov heter at virksomheten knyttet til leteretten ikke kan medføre skade av betydning. Slik ILO-konvensjon 169 artikkel 15 legger opp til, skal imidlertid representanter for urfolkene ikke bare rådspørres, men også delta aktivt i beslutninger om bruk av naturressursene.

Samerettsutvalget foreslår et nytt kapittel 4 til sameloven som innfører en vektleggingsregel, samt sikrer Sametinget en hørings- og nektingsrett ved naturinngrep i samiske bruksområder. Disse rettighetene skal gjelde ikke bare i Finnmark, men i hele landet. Samisk kirkeråd har tidligere gitt støtte til dette forslaget i sitt hørings svar til Samerettsutvalgets utredning i NOU 1997:4. Denne retten bør – dersom den tas inn i sameloven – også bli et eget kapittel i en eventuell framtidig minerallov for å ivareta Norges folkerettslige forpliktelser.

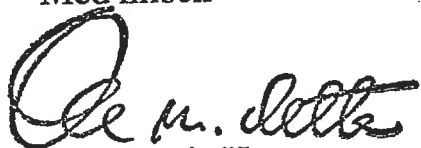
Ingen nye lover bør vedtas med gyldighet i samiske bruksområder før denne foreslåtte ordningen er vurdert og eventuelt vedtatt som en del av sameloven. Også på bakgrunn av andre forvaltningsbestemmelser som er innført uten at Sametinget er informert i tilstrekkelig grad, som overføringen av statens grunnbokhjemmel til forretningsforetaket Statsskog SF, ser Den norske kirke negativt på å fremme en lov som samiske interesser i så stor grad har uttrykt

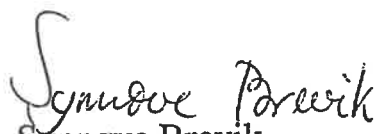
motstand mot. Dersom loven likevel fremmes , må særbestemmelser for samiske områder vedtas i lovs og ikke i forskrifts form.

Dersom det vurderes som sterkt påkrevet at denne loven blir vedtatt, ber vi sekundært om at loven ikke gjelder for samiske bruksområder, en geografisk avgrensning som med all sannsynlighet dekker et større område enn områder med "tungtveiende samiske interesser".

Vi vil gjerne gjøres kjent med Næringskomiteens behandling av disse spørsmålene, og vil også kontakte komiteen for å be om et møte om disse spørsmålene dersom vi opplever at våre bekymringer ikke blir ivaretatt i tilstrekkelig grad.

Med hilsen

Ole Mathis Hetta
leder

Synnøve Brevik
generalsekretær

KOPI: Næringsminister Lars Sponheim
Menneskerettighetsminister Hilde Frafjord Johnson
Kommunal- og regionalminister Odd Roger Enoksen
Miljøvernminister Guro Fjellanger
Sametinget v/ president Sven-Roald Nystø

NORWEGIAN CHURCH VISIT

**Contact Person: Mr. Stig Utnem
37 people, including staff and NCA Executives**

Draft PROGRAM

SATURDAY 12 - TUESDAY 15 FEBRUARY 2000

SATURDAY 12.2.2000

18:25 Arrival in Geneva

Accommodation: Hotel Montbrillant & Hotel Montana

SUNDAY 13.2.2000

10:00 Tour of Old City in the footsteps of Jean Calvin with Ms Bianca Dompieri

12:00 Raclette-lunch in Restaurant " Les Armures" in Old City

16:00 Worship with Norwegian congregation - Geneva

19:00 Reception at Residence of Norwegian Ambassador hosted by *Chargé d'Affaires* Mr. Steffen Kongstad

MONDAY 14.2.2000 The Visiting Group stays as **ONE GROUP** the whole Monday

08.30 Joint Worship in Ecumenical Center Chapel

09:00 WCC Program: Konrad Raiser, General Secretary, and Yorgo Lemopoulos, Deputy General Secretary, Salles 2 and 3, Jura Wing

10:30 Coffee Break (hosted by WCC)

11:00 CEC Program: Keith Clements, General Secretary (CoN Group)
ACT Program: .. (NCA Group)

12:00 Buffet Lunch with WCC and CEC (Sep. part of Cafeteria - hosted by WCC)

14:00 LWF Program: Ishmael NOKO, General Secretary and members of the
Cabinet

15:30 Tea Break

16:00-17:00 LWF Program continued

19:00 Dinner hosted by Ishmael Noko, General Secretary, at Hotel Le Warwick,

TUESDAY 15.2.2000 The Visiting Group splits into **TWO GROUPS: (WCC & LWF)**
from 09:00-12:00

08.30 Morning Prayer in Ecumenical Center Chapel

WCC Group: Rooms 2,3 and 7

09:00-10:30 Part of church of Norway group meets with Faith & Order and Mission Team

Norwegian Church Aid group meets with colleagues on: Responses from WCC to NCA Global Strategic Plan, with special emphasis on programs where WCC can offer resources (competence/capacity) to achieve them, e.g. HIV/AIDS.

10:30-11:00 Coffee Break

11:00-12:00 The church of Norway group splits into two sub-groups:

- 1 sub-group together with NCA group meet with WCC colleagues on Advocacy
- 1 CoN sub-group meets with WCC colleagues on Human Rights and Religious Freedom

LWF Group: Room 1, 1st Floor, Jura Wing

09:00-09:50 With Department for Mission & Development (CoN Group)

09:50-10:40 With Department for World Service (CoN Group)

10:40- 11:10 Coffee Break (Next to Room 2)

11:10-12:00 With Department for Theology and Studies (CoN Group)

12:00-13:00 **The whole group** meets for a presentation of the Decade to Overcome Violence (Peace to the City/Youth).

14:55 **Departure** from Geneva

NORGES FASTE DELEGASJON, GENÈVE

Telefon: +41 22 918 04 00
Telefaks: +41 22 918 04 10/11
E-post: del.geneve@mfa.no

PRIORITET: HASTER
GRADERING:
U. OFF:
DATO: 4. FEBRUAR 2000

TIL: MELLOMKIRKELIG RÅD
ATT.: GENERALSEKRETÆR STIG UTNEM

INFO TIL:
ANSV. ENHET: SDK
VÅR REF.: SAMTALE UTNEM/SKOGMO/KONGSTAD 26.1.00
DERES REF.:

SAK: **BESØK TIL GENEVE FRA MELLOMKIRKELIG RÅD**

Kjære Stig Utnem.

Vi har nå drøftet et opplegg for Mellomkirkelig Råds møte med Delegasjonen i Geneve søndag 13. ds. basert på vår samtale 26. fm.

Som avtalt legger vi opp til 1½ times orientering/spørsmål/diskusjon med påfølgende buffet-middag. Detaljene er som følger:

Tid: Søndag 13. februar 2000, kl 1900

Sted: Ambassadør Skogmos residens i 149 D, route de Ferney, Grand-Saconnex.

Program:

1900	Orienteringer
	• Generelt om Delegasjonens arbeid; minister Steffen Kongstad• Menneskerettighetsspørsmål; ministerråd Roald Næss• Humanitære spørsmål; ambassaderåd Knut Langeland• Utviklings- og handelsspørsmål; ambassaderåd Knut Langeland• Nedrustningsspørsmål; minister Steffen Kongstad

1945 Spørsmål/diskusjon

2030 Buffet-middag

Orienteringene tar utgangspunkt i Delegasjonens eget arbeid med de ulike spørsmål, herunder samarbeidet med kirkelige organisasjoner der det er aktuelt.

For øvrig undersøker vi muligheten for deltakelse av Gro Harlem Brundtland eller Jonas Gahr Støre.

Vi baserer oss på at delegasjonen fra Mellomkirkelig Råd består av 33 personer.

Hvis det skulle være noen spørsmål, kan jeg kontaktes enten på Delegasjonens tlf nr 918 04 00 eller på hjemme tlf 776 71 19 eller mobiltlf 079-608 01 15.

Vi ser frem til et hyggelig og gjensidig nyttig møte med Mellomkirkelig Råd.

Vennlig hilsen

Steffen Kongstad

Dehlin, Liv Janne

Fra: Dehlin, Liv Janne
Sendt: 7. februar 2000 15:19
Til: Utne, Stig; Røsæg, Gerd Karin; Steen, Ørnulf; Bakkevig, Trond; Eika, Elena Viviana; Engelsviken, Tormod; Lånke, Berit; Mikalsen, Terje; Møgedal, Sigrun; Naterstad, Inger Anne; Osberg, Sigurd; Sandsmark, Astrid; Smeplass, Ola; Sommerfeldt, Atle; Strandenæs, Thor; Stålsett, Sturla J.; Wagle, Finn; Ådna, Gerd Marie; Aarseth, Helge
Emne: Hotell under Geneveoppholdet

Nedenfor følger fordelingen av personer på hotell under Geneveoppholdet. Som dere ser, er både navn, adresse, telefon og faks til hotellene med, i tilfelle dere skulle trenge disse opplysningene på forhånd.

Hotel : Le Montbrillant
Rue de Montbrillant 2
1201 Geneva
Switzerland
Tel.: +41-22/733 77 84
Fax: +4122/733 25 11

1. Inger Anne Naterstad
2. Astrid Sandsmark
3. Trond Bakkevig
4. Elena Viviana Eika
5. Terje Mikalsen
6. Thor Strandenæs
7. Jorunn Øxnevad Lie
8. Helge Aarseth
9. Berit Lånke
10. Ola Smelplass
11. Ivar Jarle Eliassen
12. Tormod Engelsviken
13. Sigurd Osberg
14. Per Oskar Kjølås
15. Per Halstein Nielsen
16. Jan-Olav Henriksen

17. Ørnulf Steen
18. Stig Utne
19. Liv Karin Røsæg
20. Atle Sommerfeldt
21. Hans Olaf Høivik

Hotel Montana
3 rue des Alpes
1201 Geneva
Switzerland
Tel.: +4122/732 08 40
Fax: +4122/738 25 11

1. Knut Yngvar Sønstegaard
2. Gerd Marie Ådna
3. Terje Solberg
4. Per Eriksen
5. Arnfinn Løyning
6. Stein Villumstad
7. Anne Seland
8. Thor Bjarne Bore
9. Kristina Rødahl
10. Leila Valvik Raustøl
11. Nina Solberg Nygaard
12. Asle Kristiansen

13. Sturla Stålsett (arriving on 13.02)

14. Mr. Ole Mattis
15. Mrs. Hetta Mattis (both arriving on the 10th February)

Mvh

Liv Janne Dehlin

DEN NORSKE KIRKE

Mellomkirkelig råd

Inndelingen av uformelle arbeidsgrupper

KEK-gruppe

Sigurd Osberg
Elena Eika
Berit Lånke
Helge Aarseth
Gerd Marie Ådna
Knut Yngvar Sønstegaard

LVF-gruppe

Jorun Lie
Jan Olav Henriksen
Terje Mikaelson
Ola Smeplass
Ivar Jarle Eliassen

KV-gruppe

Inger Anne Natstad
Per Halstein Nielsen
Astrid Sandsmark
Per Oskar Kjølaas
Tormod Engelsviken
Sturla Stålsett
Thor Strandenæs
Trond Bakkevik

AKSJON HÅP, NORSK MISJONSRÅDS INNSAMLINGSAKSJON

MKR - sak
11 d / 100

Kirkerådet har mottatt en henvendelse fra Aksjon Håp, Norsk Misjonsråds (NMR) innsamlingsaksjon som skal arrangeres i tiden 3. til 10. desember 2000. Styret for Aksjon Håp ber Kirkerådet integrere og omtale aksjonen i planene for år 2000 slik at menighetene ikke bare blir orientert om, men også motivert til deltakelse i aksjonen.

Det er ønskelig at de kirkelige råd gir sin støtte til og bidrar til å motivere til menighetenes deltakelse i en slik aksjon. Det er imidlertid knyttet en vanskelighet til det tidsrom (3.-10. desember) som NMR har valgt for aksjonen. 2. søndag i advent har de senere årene blitt løftet frem som Menneskerettighetssøndagen. I år faller 2. søndag i advent på 10. desember som er FN's menneskerettighetsdag. Utfra dette har man allerede søkt om offer til menneskerettighetsarbeid i Dnks menigheter og det arbeides som vanlig med et eget gudstjenesteopplegg for denne søndagen.

Ettersom det rimeligvis vil være vanskelig å endre dag både for Aksjon håp og for menneskerettighetssøndagen vil sekretariatet foreslå følgende:

Det rettes en henvendelse til Aksjon håp med anmodning om samarbeid om søndag 10. desember slik at Aksjon håp og arbeidet for menneskerettigheter knyttes sammen. Håpsdimensjonen er en tydelig fellesnevner som gjør at det ikke vil være vanskelig å se menneskerettighetslementer inn i de prosjektene som aksjonen velger å presentere, og motsatt at kirkens menneskerettighetssøndag også angår misjonsarbeid. Dette vil også kunne avspeiles i det arbeidet som gjøres med å forberede gudstjenestemateriell. Sekretariatet foreslår at gruppen som allerede er i gang med å utarbeide gudstjenestemateriell for menneskerettighetsdagen får en kontaktperson fra Aksjon håp som kan holdes løpende orientert om utviklingen av det liturgiske stoffet. Dette stoffet vil kunne inngå i Aksjon håps materiell.

I tillegg vil sekretariatet foreslå at rådslederne anmodes om å stille seg til disposisjon for aksjonens informasjonsopplegg samt at vårt informasjonsnettverk også vil kunne omtale aksjonen.

AKSJON HÅP
Norsk Misjonsråd – Advent 2000
Storgt 10B 0155 OSLO

Til Den norske kirke
Kirkerådet v/direktør Erling Pettersen
Oslo

Norsk Misjonsråd (NMR) vedtok på sitt årsmøte i april 1999 å arrangere en bred innsamlings- og profileringsaksjon til støtte for norsk misjon i år 2000. Ønsket er å gi det norske folk et oppdatert bilde av misjonsvirkeligheten ved inngangen til et nytt årtusen og samtidig utfordre det norske folk til aktiv støtte.

Aksjonen har fått navnet **AKSJON HÅP**, og vil arrangeres i første uke i advent, altså fra 3 – 10 desember 2000.

Ideen om en egen innsamlingsaksjon for norsk misjon har utviklet seg over tid. Noe av bakgrunnen er å finne i flere søknader til den årlige TV-innsamlingen i NRK som en ikke har nådd fram med.

NMR søkte ikke om aksjonen for år 2000, da en anså det lite tjenlig å konkurrere med Kirkens Nødhjelp.

Når NRK valgte å se bort fra en kirkelig søker nettopp for det kristne jubileumsåret 2000, fant Misjonsrådet at dette var et gunstig tidspunkt for å lansere en slik aksjon for norsk misjon.

Aksjon Håp ønsker å profilere:

- den tyngdeforskyvningen som har skjedd for kirken mot sør
- de mange nye formene for samvirke og fellesskap med kirker og menigheter ute i misjonsvirksomheten
- de store utfordringene norsk misjon fortsatt har i det store mangfold misjonsinnsatsen utgjør i verden

Vi regner det ikke for urimelig at **Aksjon Håp** vil kunne gi norsk misjon en *gave på 60 millioner kroner*. Innsamlingsbeløpet vil bli fordelt mellom organisasjonene til virksomhet ute etter en fordelingsnøkkel basert nettopp på deres utbudsjetter.

Aksjon Håp vil arrangere en *dør-til-dør-aksjon* med det mål å nå alle norske husstander. Det forutsetter ikke bare en god organisering og bred oppslutning når det gjelder bøssebærere, men også størst mulig grad av oppmerksomhet i media og forskjellige arrangementer og aktiviteter sentralt og lokalt som kan sette aksjonen og misjonen på dagsorden.

Aksjon Håp er en *økumenisk* aksjon med storparten ikke bare av organisasjoner innenfor Den norske kirke som deltakere, men også et stort antall av de andre kirkesamfunnene i landet vårt. Dette gir også aksjonen et stort lokaløkumenisk potensiale.

En av forutsetningene for at **Aksjon Håp** skal lykkes, er at den oppnår *aktiv støtte* og deltakelse også fra kirkesamfunnene og menighetene som misjonsorganisasjonene hører hjemme i. Dette gjelder også Den norske kirke. Vi gjør oppmerksom på at alle

misjonsorganisasjonene som er med i Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM) også er med i denne aksjonen.

Styret for **Aksjon Håp** vil be Kirkerådet integrere og omtale aksjonen i planene for år 2000 (begynnelsen av det nye kirkeåret 2000/2001) slik at menighetene ikke bare blir orientert, men også motivert til deltakelse i aksjonen.

Vi ser fram til nærmere kontakt med Kirkerådet om hvordan dette kan gjøres.

For styret i **Aksjon Håp**

Tor B Jørgensen
Styreleder

Stavanger 11.1.2000

Forslag til uttalelse fra Mellomkirkelig råd i forbindelse med debatten omkring muslimeres rett til å kalle inn til fredagsbønn fra minaretene:

World Islamic Mission i bydel Gamle Oslo har søkt om tillatelse til å rope til bønn fra minareten i sin nybygde moské hver fredag. Dette har skapt stor oppmerksomhet i media. Det er naturlig at en diskusjonen omkring retten til denne type religiøse ytringer kommer i et samfunn som frem til nylig har vært preget av en relativt enhetlig religiøs situasjon. I dag er imidlertid mange religioner representert i det norske samfunn, et samfunn som fortsatt må praktisere den religionsfrihet som er hjemlet i landets grunnlov.

Spørsmålet om retten til å rope til bønn fra minaretene berører både internasjonale konvensjoner og lokalt selvstyre. Det berører spørsmål om religionsfrihet og hvilke ytringer som skal aksepteres i det offentlige rom, og det handler om støyvern. Det utfordrer oss til å akseptere utrop av religiøse budskap som går på tvers av vår egen tradisjon, og på samme tid foreta vurderinger der det tas hensyn til de tilpasninger som er nødvendige i det offentlige rom.

Ut fra det faktum at Norge er et samfunn der flere religioner og kulturer er representert, og ut fra de rettigheter som gjelder, vil Mellomkirkelig råd for Den norske kirke gi støtte til at muslimer får tillatelse til å innkalle til fredagsbønn fra minaretene.

Rådet vil gi støtte til statsråd Lilletuns uttalelser om at kommunestyre og bydelsutvalg må respektere den form for religionsfrihet som ligger i retten til å kalle inn til fredagsbønn fra minaretene. Kommunestyre og bydelsutvalg har ikke anledning til å sette religionsfriheten til side for noen, men det kan være lokale forhold som krever dialog og eventuelle forhandlinger om nødvendige tilpasninger av trossamfunnenes utfoldelse i det offentlige rom, for eksempel når moskeer med minareter ligger i nærheten av sykehus, aldershjem og lignende.

